

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра української мови

К В А Л І Ф І К А Ц І Й Н А Р О Б О Т А

на тему:

**«МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»**

Студентки 2 курсу МУУ групи
Освітньої програми Середня освіта.
Українська мова і література,
англійська мова
Спеціальності 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
Ступеня вищої освіти магістра
Сологуб Наталії Юріївни

Науковий керівник: Богатько В.В.
доцент, кандидат філологічних наук

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ТА ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	8
1.1 Сутність поняття «граматична компетентність»	8
1.2 Метод проєктів у контексті формування мовних компетентностей	12
1.3 Висновки до розділу I	17
РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	18
2.1 Етапи реалізації проєктної діяльності	18
2.2 Формування граматичної компетентності здобувачів середньої освіти через проєкти	24
2.3 Узаємодія здобувачів середньої освіти у процесі роботи над проєктами	42
2.4. Оцінювання проєктної діяльності здобувачів середньої освіти	48
2.5 Висновки до розділу II	54
РОЗДІЛ III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ	56
3.1 Організація і проведення експерименту	56
3.1.1 Орієнтовна тематика проєктів	58
3.1.2 Методичні рекомендації для здобувачів середньої освіти під час виконання граматичних проєктів з української мови	62
3.2 Створення творчих проєктів здобувачами освіти 9-Б класу	64
3.2.1 Закладки-стрічки з граматики	64
3.2.2 Електронна газета	65
3.2.3 Адвент-календар на платформі Wordwall	68
3.2.4 Тести для перевірки рівня сформованості граматичних знань	70
3.3 Аналіз результатів експерименту	73
3.4 Висновки до розділу III	75
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	79
ДОДАТКИ	90

Вступ

У сучасному суспільстві особливої ваги набуває проблема формування граматичної компетентності, як одного з провідних складників мовної підготовки й розвитку особистості, що забезпечує ефективне використання досвіду спілкування в різноманітних сферах діяльності.

У Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Державному стандарті базової й повної загальної середньої освіти, Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти відображено ті зміни, що відбулися за останні десятиліття в освіті України, посилено практичний аспект навчання мови в основній школі, визначено вимоги до формування ключових і предметних компетентностей здобувачів, окреслено орієнтири в досягненні результатів навчання шляхом спрямування їх на предметні компетентності.

Сучасна освіта ставить перед учителями завдання формувати не лише знання, а й компетентності, необхідні для успішної самореалізації здобувачів середньої освіти в майбутньому. Одним із ефективних способів активізації пізнавальної діяльності є впровадження методів навчання, орієнтованих на практичну діяльність. Серед таких методів особливе місце займає метод проєктів, який дає можливість поєднати теоретичні знання з реальними життєвими ситуаціями.

Вивчення граматики української мови через метод проєктів сприяє розвитку критичного мислення, навичок аналізу й синтезу мовного матеріалу, а також формуванню творчих здібностей здобувачів. У закладах загальної середньої освіти цей підхід допомагає зробити процес навчання цікавим, динамічним і результативним, оскільки здобувачі середньої освіти не лише засвоюють правила, але й практично застосовують їх у межах своїх проєктів.

Таким чином, дослідження ролі методу проєктів у вивченні граматики української мови є актуальним завданням сучасної методики, оскільки воно

забезпечує можливість підвищення мотивації здобувачів та вдосконалення їхньої мовної компетентності.

В умовах реалізації стратегічних завдань сучасної мовної освіти, зокрема розвитку творчих здібностей і саморозвитку особистості, здатної до організації ефективного обміну інформацією, продуктивної комунікації, значного поширення з-поміж інноваційних методів навчання української мови в закладах загальної середньої освіти віднедавна набув метод проєктів, спрямований на спільне розв'язання проблем, формування вмінь виділяти головне, сортувати інформацію, планувати діяльність, критично мислити, бути відповідальним у досягненні результатів.

Теоретичну базу методики формування граматичної компетентності здобувачів з використанням методу проєктів на уроках української мови становлять положення:

а) *граматичної теорії* (С. Бевзенко, О. Безпояско, І. Вихованець, М. Вінтонів, К. Городенська, В. Горпинич, А. Загнітко, Н. Іваницька, Л. Мацько, В. Русанівський, Р. Христіанінова, Л. Шитик, К. Шульжук, та ін.);

б) *лінгводидактичних праць*, присвячених особливостям навчання учнів граматики в загальноосвітніх навчальних закладах (О. Біляєв, З. Бакум, Н. Бондаренко, Н. Голуб, О. Горошкіна, Н. Дика, О. Караман, С. Караман, О. Копусь, О. Кучерук, С. Омельчук, М. Пентилюк, Л. Скуратівський, Г. Шелехова, С. Яворська та ін.), а також сутності й особливостям реалізації методу проєктів (Н. Голуб, О. Горошкіна, Т. Груба, О. Караман, С. Караман, О. Кучерук, Л. Попова, Н. Солодюк та ін.)

Незважаючи на наявність низки наукових праць з проблеми формування граматичної компетентності, вона не є достатньо вивченою і потребує більш детального розгляду. Саме цей факт й визначає актуальність теми дослідження.

Актуальність дослідження зумовлена сучасними вимогами до освітнього процесу, які передбачають формування у здобувачів освіти ключових компетентностей, зокрема граматичної, як невід'ємної складової

мовленнєвої діяльності. У контексті реформування шкільної освіти метод проєктів набуває особливого значення, оскільки сприяє розвитку творчого потенціалу здобувачів, критичного мислення, уміння працювати в команді, а також забезпечує інтеграцію теоретичних знань із практичною діяльністю. Недостатнє опрацювання методичних підходів до використання методу проєктів у навчанні української мови в старших класах, зокрема у формуванні граматичної компетентності, обумовлює необхідність цього дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити ефективність методу проєктів у формуванні граматичної компетентності здобувачів освіти старших класів на уроках української мови, обґрунтувати його теоретичні засади, розробити практичні рекомендації щодо впровадження цього методу в освітній процес, а також визначити його вплив на розвиток мовленнєвих і когнітивних здібностей здобувачів освіти.

Відповідно до поставленої мети були сформовані наступні **завдання**:

- ✓ дослідити підходи дидактів до визначення сутності поняття «проєктна технологія», «метод проєктів»;
- ✓ обґрунтувати типи проєктних технологій, які сприяють активізації процесу навчання на уроках української мови;
- ✓ проаналізувати зміст чинного навчально-методичного забезпечення для здобувачів середньої освіти з української мови;
- ✓ показати можливості проєктного навчання як засобу стимулювання навчально-пізнавальної активності здобувачів старших класів закладу загальної середньої освіти;
- ✓ визначити критерії, показники й рівні сформованості граматичної компетентності здобувачів середньої освіти;
- ✓ розробити методiku формування граматичної компетентності на уроках української мови з використанням методу проєктів й експериментально перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження: процес формування граматичної компетентності здобувачів середньої освіти на уроках української мови.

Предмет дослідження: метод проєктів як ефективний засіб формування граматичної компетентності на уроках української мови.

Для реалізації поставлених завдань було використано такі методи дослідження:

1. Теоретичні:

- ✓ аналіз, синтез, узагальнення та систематизація науково-методичної літератури з питань формування граматичної компетентності й використання методу проєктів у навчанні української мови;

- ✓ моделювання для розробки методичних рекомендацій щодо впровадження методу проєктів у навчальний процес.

2. Емпіричні:

- ✓ спостереження за навчальним процесом під час уроків української мови;

- ✓ анкетування та опитування учнів і вчителів для виявлення ставлення до використання методу проєктів;

- ✓ педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний та підсумковий етапи) для перевірки ефективності впровадження методу проєктів.

3. Методи кількісного та якісного аналізу:

- ✓ статистичний аналіз результатів експериментальної роботи для визначення рівня сформованості граматичної компетентності учнів;

- ✓ порівняння отриманих результатів у контрольних і експериментальних групах.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення кваліфікаційної роботи викладено в доповідях на 3 наукових конференціях:

1. V Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: науковий, лінгводидактичний, філософський, соціальний, національно-патріотичний вектори» (19.10.2023).

Тема доповіді: «*Формування граматичної компетентності учнів старших класів на уроках української мови*»

2. X Всеукраїнська науково-практична конференція «*Сучасна лінгводидактика в Новій українській школі: проблеми, пошуки, здобутки*» (23 квітня 2024 року, м. Вінниця)

Тема доповіді: «*Ефективність застосування методу проєктів на уроках вивчення української мови*».

3. VI Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «*ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: науковий, лінгводидактичний, філософський, соціальний, національно-патріотичний вектори*» (17-18.10.2024, м. Вінниця).

Тема доповіді: «*Практичні аспекти застосування методу проєктів на уроках української мови*».

Публікації. Результати дослідження відображені в 2 наукових публікаціях:

1. Сологуб Н. Ю. Структурно-семантичні трансформації фразеологічних одиниць у мові сучасної української публіцистики. *Філологічні студії*, 2024. С. 118–122.

2. Сологуб Н. Ю. Методика створення вебквесту як форми проєктної діяльності на уроках української мови. *The 3rd International scientific and practical conference «Current trends in scientific research development»* (October 17-19, 2024) BoScience Publisher, Boston, USA. 2024. P. 464–473.

Структура дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, які розкривають тему роботи, висновків, а також списку використаної літератури(100 джерел) й додатків, які доповнюють основний зміст роботи. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи –95 сторінок, з яких –78 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ТА ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

1.1 Сутність поняття «граматична компетентність»

Зміни, які відбуваються в українському суспільстві на сучасному етапі його розвитку, породжують нові вимоги щодо системи освіти й виховання підростаючого покоління та інноваційних підходів при вивченні мови. Одним із завдань сучасного закладу загальної середньої освіти та педагога є формування у школярів загальнонавчальних умінь і навичок, забезпечення пізнавальних інтересів та подальшого їх становлення. У цьому контексті слушною є думка українських науковців про необхідність створення цілісної особистісно орієнтованої системи шкільної українськомовної освіти.

На думку Л. Мацько, О. Семеног «...важливо чітко визначити загальні та специфічні цілі навчання української мови, уникнути дублювання й перевантаженості другорядним матеріалом, актуалізувати інтегративний підхід, міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки у викладанні», що й сприятиме посиленню в здобувачів середньої освіти мотивації до навчання української мови, формуванню в них ключових і предметної компетентностей на основі усвідомленого засвоєння мовної й мовленнєвої теорії, позамовних відомостей, репрезентованих передусім у текстовому дидактичному матеріалі, підвищенню рівня грамотності старшокласників, збагаченню їхнього словникового запасу [74, с. 4].

Зміст поняття «компетентність» тлумачить І. Зязюн, розкриваючи його в соціально педагогічному контексті, вважаючи, що «компетентність як екзистенціальна властивість людини є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти» [42, с. 11].

О.А. Кучерук наголошує на тому, що «в освітній галузі компетентність варто розглядати як характеристику людини, що завершила навчання на певному етапі. Свідченням сформованої компетентності є не просто

готовність (здатність) до успішної (ефективної, результативної) діяльності з урахуванням освітніх вимог і запитів суспільства, але й мінімальний досвід застосування здобутих знань і набутих умінь і навичок» [58, с. 54].

На думку І. Хом'яка, «компетентність – уміння застосовувати як вербальні, так і невербальні засоби мови на практиці для розв'язання комунікативних завдань у різноманітних життєвих ситуаціях» [52, с. 54].

Нам до вподоби думка М. Пентилюк, яка вважає, що «компетентність – це здатність ефективно й творчо застосовувати знання у міжособистісних стосунках, виявляти індивідуальні вміння й навички використання мови в процесі спілкування» [55, с. 56].

Комунікація є ключовим аспектом людського життя, який невід'ємно пов'язаний із мовою. Для ефективної комунікації необхідно мати володіння як граматичною, так і комунікативною компетентністю.

Отже, володіння комунікативною компетентністю загалом неможливе без володіння граматичною компетентністю на достатньому рівні. Граматичні навички створюють основу для успішної комунікації, допомагаючи виражати думки чітко та точно, що є важливим фактором у будь-якій узаємодії та спілкуванні.

Поняття «граматична компетентність» визначено як важливий чинник, що репрезентує стійкі знання граматичних одиниць, граматичних категорій, граматичних значень, цілісної системи відношень мовних одиниць, їх стилістичних функцій; належний рівень сформованості граматичних умінь і навичок, мовленнєвого досвіду використання граматичних одиниць у різних комунікативних ситуаціях, формування культури усного й писемного мовлення учнів; сформовані цінності і ставлення.

З визначення граматичної компетентності, як комплексу знань про граматичні одиниці, засоби вираження граматичних категорій та граматичних значень; умінь і навичок будувати ефективну мовленнєву поведінку з урахуванням особливостей функціонування граматичних одиниць у текстах різної жанрово-стильової належності; комунікативного досвіду використання

їх в усному й писемному мовленні, сформованих цінностей, що виявляються передусім в усвідомленні учнями ролі мови в розвитку особистості впливає, що це складне утворення, яке містить низку компонентів: знання, уміння й навички, комунікативний досвід, ціннісний компонент, рефлексивний компонент [61, с. 5–6].

Нам імпонує думка дослідниці Т. І. Кушнір, що «граматична компетентність – це внутрішні психічні процеси, володіння прихованими, потенційними можливостями створення граматичних одиниць мови, тоді як мовна здатність є актуальним практичним проявом граматичної компетентності. Вона пов'язана з індивідуальними особливостями мислення, постійною зміною мовної ситуації, реакцією співрозмовників, рівнем формування граматичних умінь і навичок і автоматизацією вмінь, з особистісною мотивацією і суб'єктивними чинниками, які залежать від досвіду людини» [62, с. 32–33].

Грамматична компетенція – це вміння грамотно будувати словосполучення і речення, правильно використовувати і узгоджувати часи, а також знання частин мови і того, як будуються речення різних типів [98, с. 33].

Характерними особливостями граматичної компетенції виокремлюють такі:

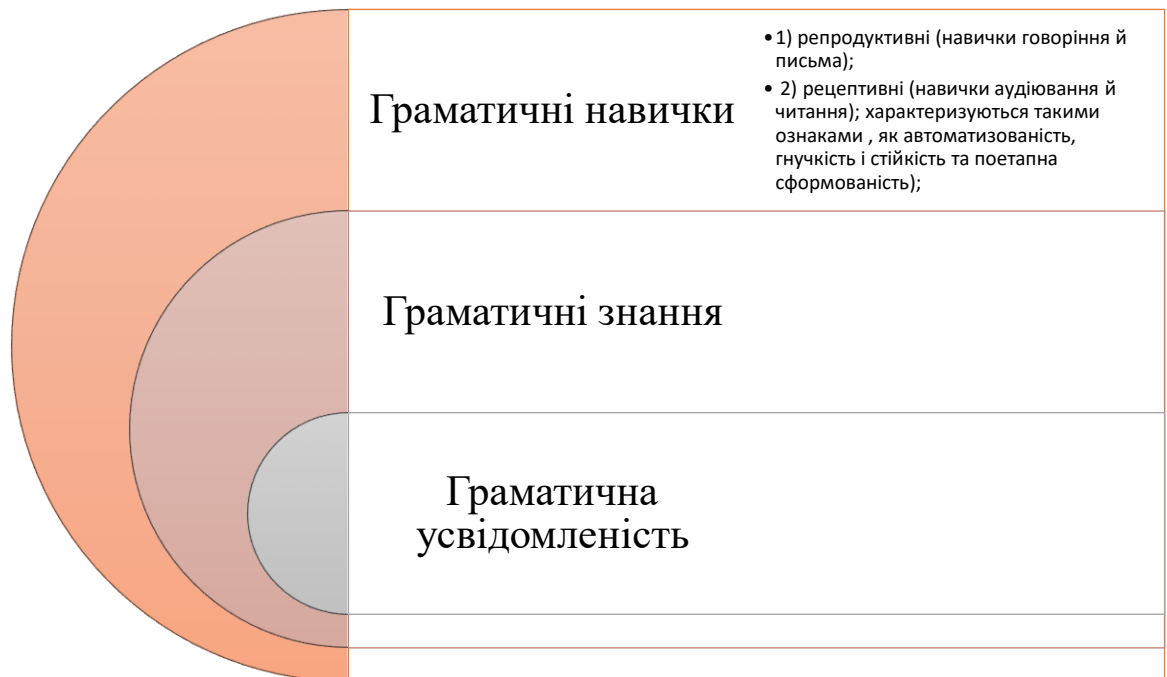
- ✓ здатність розуміти й виражати значення, продукуючи й розпізнаючи правильно оформлені, згідно з цими принципами, фрази й речення (що є протилежним заучуванню та відтворенню їх стійких формул) [41, с. 112];

- ✓ неусвідомлене вживання граматичних форм рідної та іноземної мови згідно із законами і нормами граматики (рід, число, відмінок тощо), чуття граматичної форми, наявність корекційних навичок щодо правильності вживання граматичних форм [3].

Грамматична компетентність забезпечує системне знання лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного рівнів мови

для побудови осмислених і зв'язних висловлень, володіння граматичними поняттями.

Основними компонентами граматичної компетенції є [99, с. 75]:

Отже, у сучасному освітньому просторі формування граматичної компетентності є важливим завданням, адже вона є складовою комунікативної компетентності, необхідної для успішної взаємодії у різних життєвих ситуаціях.

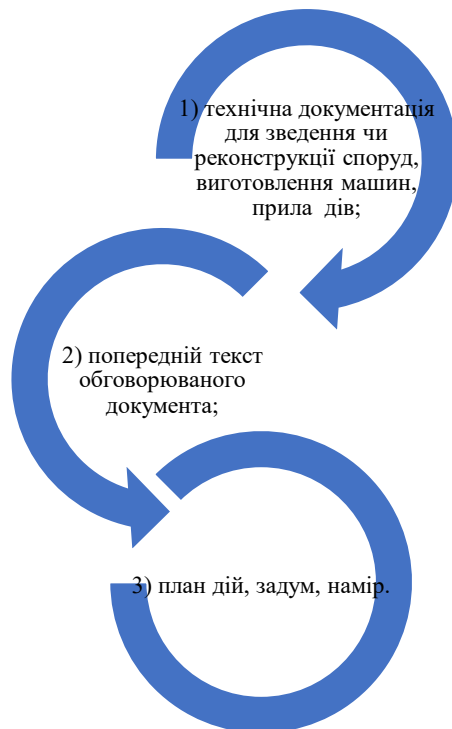
Граматична компетентність охоплює усвідомлене засвоєння мовної теорії, розвиток ключових і предметних умінь, а також здатність ефективно застосовувати мовні знання на практиці. Підходи до формування цієї компетентності повинні бути інноваційними, інтегративними та відповідати вимогам сучасного суспільства. Таким чином, граматична компетентність є основою для розв'язання комунікативних завдань та успішної соціалізації особистості.

1.2 Метод проєктів у контексті формування мовних компетентностей

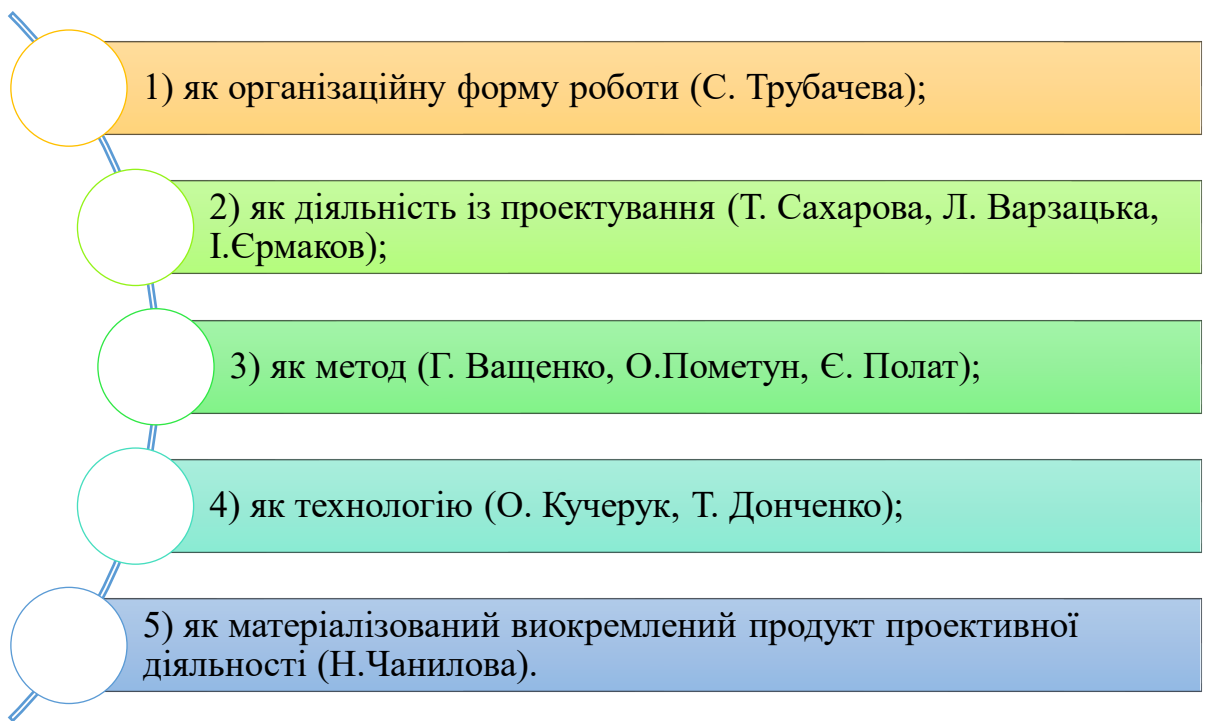
Одним із найбільш ефективних способів формування комунікативних умінь і навичок є метод проєктів, який сприяє формуванню в здобувачів середньої освіти компетенцій орієнтуватися в інформаційному просторі; практично й творчо мислити; відчувати, формулювати й вербально репрезентувати проблему; самостійно активізувати свої знання в процесі виступу, тобто мислити публічно; прогнозувати результати мовленнєвої поведінки; знаходити вихід із тих чи тих ситуацій.

Незважаючи на активне застосування методу проєктів у практиці навчання, до сьогодні не існує єдиного терміна на позначення цієї технології. Дидакти активно використовують такі поняття, як «навчальне проєктування», «проєктна діяльність», «технологія навчального проєктування», «проєктне навчання», «проєктна технологія навчання».

У лексикографічних джерелах термін «проєкт» тлумачать як:

Аналіз наукових підходів до визначення поняття «метод проєктів» показує надзвичайну різноманітність його тлумачення. Науковці розглядають проєкт різноаспектно:

Визначити стрижневий компонент у змісті поняття «метод проєктів» досить складно, оскільки дослідники характеризують його надто широко, прослідковується невпорядкованість, розбіжність у трактуванні досліджуваного поняття, що почасти призводить до неоднозначності в його тлумаченні.

В «Українському педагогічному словнику» подано визначення, згідно з яким метод проєктів є організацією навчання, «за якою учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань-проєктів» [25, с. 205].

На думку Л. Порохні, метод проєктів – «система навчання, за якої учні набувають знань і вмінь у процесі планування і виконання практичних завдань – проєктів, що поступово ускладнюються» [91].

М. Кадемія характеризує метод проєктів як метод, що становить певну сукупність навчально-виробничих прийомів, які дозволяють вирішити ту чи ту проблему в результаті самостійних дій учнів з обов’язковою презентацією цих результатів; метод проєктів як педагогічна технологія – це технологія, яка містить сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за самою суттю [46].

Мета проєктної діяльності здобувачів середньої освіти на уроках української мови – «стимулювати учнів до самостійної творчої діяльності в умовах співробітництва і спів творчості у процесі виконання завдань проєктів з української мови» [94].

Метод проєктів забезпечує досягнення високої ефективності освітніх занять, завдяки поєднанню фронтальної індивідуальної, парної чи групової (але виключно самостійної з наданням консультативної підтримки вчителя) діяльності тих, хто навчається, що забезпечує досягнення високих результатів опрацювання, узагальнення, систематизації й відбору потрібного матеріалу як теоретичного, так й ілюстративного. Він передбачає вихід з суб'єкт-об'єктних стосунків вчителя і здобувачів, передбачає визнання школяра як суб'єкта освітнього процесу, здатного свідомо ставитися до процесу навчання й активно впливати на його перебіг, тобто забезпечує практичну реалізацію учнецентрованого навчання, декларованого Концепцією НУШ.

Головне завдання проєктних технологій у сучасному закладі освіти – забезпечити формування таких ключових компетенцій, як:

- ✓ *інформаційна*, що передбачає розвиток умінь здійснювати пошукову діяльність, складати план дій, обробляти інформацію, ефективно обмінюватися нею;
- ✓ *здатність вчитися впродовж життя*, що передбачає розвиток умінь планувати й організовувати власну діяльність;
- ✓ *підприємницька*, що реалізується через вміння грамотно й зрозуміло презентувати власні ідеї;
- ✓ *соціальна*, що має забезпечити вміння аргументовано й грамотно висловлювати власну громадянську позицію [8].

Основними його ознаками, на думку дослідників, є: інтегративність, інтерактивність, диференційність, проблемність, особистісна зорієнтованість, універсальність.

Метод проєктів має низку переваг. Він:

✓ забезпечує створення природного розвивального середовища для формування компетентної особистості;

✓ вчить проєктивної культури;

✓ сприяє розвитку логічного, стратегічного, системного мислення;

✓ стимулює в учнів інтерес до різноманітних значущих проблем;

✓ мотивує збагачувати наявні знання й досвід і здобувати нові;

✓ вчить застосовувати їх для розв'язання проблеми [1].

Істотною перевагою застосування методу проєктів під час вивчення української мови є формування мовленнєвих компетенцій [60].

Розрізняють такі основні типи проєктів:

дослідницькі;

творчі;

ігрові;

інформаційні;

практико-орієнтовані.

За кількістю учасників розрізняють проєкти індивідуальні, парні, групові, колективні й масові, а за тривалістю – короткочасні (один, два уроки), середньої тривалості (від тижня до місяця), довготривалі (кілька місяців). У шкільній практиці найпоширеніші проєкти змішаного типу [70; 81; 86]/

Проєкти змішаного типу в навчанні – це освітні проєкти, що поєднують традиційні та цифрові методи навчання, що інтегрують елементи як особистісного, так і дистанційного підходів. У межах таких проєктів здобувачі освіти можуть виконувати частину завдань під керівництвом вчителя у класі, а частину – самостійно або в групах, використовуючи онлайн-інструменти,

платформи та цифрові ресурси. Це дозволяє не тільки ефективніше структурувати навчальний процес, але й залучити різні види діяльності, як аналіз, дослідження, створення контенту та презентації, які підходять для розвитку граматичної, комунікативної та інформаційної компетентності. Такі проєкти часто передбачають творчі завдання, як-от: створення відео-уроків, розробку веб-квестів або тематичних презентацій, що по складу різних дисциплін, і дозволяє глибше зрозуміти навчальний матеріал.

У кваліфікаційній роботі поняття «метод проєктів» тлумачимо, з одного боку, як такий, що передбачає використання широкого спектру проблемно-дослідницьких, пошукових завдань, спрямованих на реальний, практичний результат, а з іншого – як спосіб досягнення певної мети шляхом детального опрацювання проблеми, результатом чого має бути конкретний інтелектуальний продукт, оформлений певним чином: стіннівка, мультимедійна презентація, проспект, фрагмент хрестоматії, словника тощо;

Отже, метод проєктів є одним із найефективніших способів формування комунікативних умінь і навичок, оскільки сприяє розвитку ключових компетенцій: *орієнтації в інформаційному просторі, творчого мислення, публічної самопрезентації, вирішення проблемних ситуацій*. Проте аналіз наукових підходів до визначення цього методу демонструє значну різноманітність трактувань, що ускладнює його чітке визначення.

1.3 ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

Сучасні зміни в українському суспільстві висувають нові вимоги до системи освіти та формування мовних компетенцій підростаючого покоління. Серед пріоритетних завдань школи є розвиток у школярів загальнонавчальних умінь і навичок, а також забезпечення їхнього стійкого пізнавального інтересу. Підхід, орієнтований на особистісний розвиток учнів, передбачає створення комплексної системи шкільної освіти, яка забезпечувала б як мовну, так і комунікативну компетентності.

Українські лінгводидакти, зокрема Л. Мацько та О. Семенов, наголошують на важливості чіткого визначення цілей навчання української мови, уникнення дублювання матеріалу та впровадження інтегративного підходу, що допоможе підвищити мотивацію до навчання й сприятиме формуванню ключових компетентностей. За їхнім переконанням, це забезпечить грамотність учнів і збагатить їхній словниковий запас, що також підтверджує важливість граматичної компетенції для ефективної комунікації.

Крім того, зростає роль методу проєктів, який дозволяє досягати високих результатів у мовній освіті завдяки акценту на практичних, творчих і дослідницьких завданнях, які потребують співпраці та комунікації, а також забезпечує глибше розуміння мовного матеріалу через власну діяльність учнів, дозволяє розвивати комунікативні навички, критичне мислення та самостійність учнів у процесі виконання завдань, що мають практичний результат. У процесі такої діяльності учні мають можливість проявляти творчість, працювати з інформацією, вирішувати реальні проблеми, формуючи стійкі мовні та комунікативні навички.

У шкільній практиці метод проєктів застосовується в різноманітних форматах та тривалості, що дозволяє вчителям гнучко використовувати його для задоволення освітніх потреб та інтересів здобувачів середньої освіти.

РОЗДІЛ II.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2.1 Етапи реалізації проєктної діяльності

Суть проєктної технології науковці вбачають у стимулюванні здобувачів середньої освіти до розв'язання певних проблем, що потребують оперування визначеною сумою знань, через проєктну діяльність, а також в оприявненні практичного їх застосування [87].

У процесі виконання проєкту здобувачі освіти навчаються здобувати інформацію з різних джерел, засвоювати й відтворювати її, застосовувати способи пізнавальної і творчої діяльності, через мову пізнавати світ, давати власну оцінку почутому або прочитаному.

Під час виконання проєкту формується мовна особистість – «людина, що володіє виражальними багатствами мови, продукує її в різних життєвих ситуаціях і шанує її, дбає про її збереження й розвиток, відтак учень упродовж навчання в школі повинен стати такою особистістю» [88, с. 30].

Науковці по-різному визначають етапи роботи над проєктом. Так, О. Горошкіна виділяє такі етапи:

- ✓ *підготовчо-мотиваційний етап* (визначення мети, завдань, вибір учасників проєкту);
- ✓ *етап планування* (окреслення проблеми, вибір назви проєкту, окреслення змісту й обсягу інформаційних джерел, розподіл завдань між студентами на етапах проєктної діяльності) проходить у позаурочний час;
- ✓ *етап вибору рішення* (систематизація та узагальнення опрацьованої інформації, внесення коректив у план діяльності) проходить у позаурочний час;
- ✓ *етап виконання проєкту* та оформлення його кінцевого продукту проходить у позаурочний час;

✓ *рефлексивний етап* (аналіз і самоаналіз учасниками проектної діяльності) проходить у позаурочний час;

✓ *етап захисту* (презентація проекту, творчий звіт, доповідь тощо);

✓ *колективне оцінювання результатів кінцевого продукту* [28, с. 211].

Захист проекту триває весь урок або займає частину відведеного на нього часу.

О. Кучерук виділяє усвідомлення проектного завдання до відповідної теми; поетапну роботу над проектом:

✓ *творче опрацювання інформаційних текстів,*

✓ *аналіз матеріалу,*

✓ *опанування мовленнєвих штампів, узагальнення;*

✓ *захист проектів учнями; загальне обговорення проектів;*

✓ *рефлексія навчальної діяльності;*

✓ *підбиття підсумків навчальної роботи, оцінювання за номінаціями* тощо [59, с. 127].

О. М. Пехота в посібнику «Освітні технології», виділяє такі етапи методу проектів [87]:

1. *Підготовка* (визначення мети й теми проекту).

2. *Планування* (визначення джерел, засобів збору, методів аналізу інформації, засобів представлення результатів).

3. *Збирання інформації* (спостереження, робота з літературою, анкетування, експеримент).

4. *Аналіз* (аналіз результатів, формулювання висновків).

5. *Презентація результатів проекту* (виготовлення демонстраційних матеріалів, мультимедійних презентацій, усний або письмовий звіт).

6. *Захист проекту перед однокласниками.*

Більшість науковців й учителів-словесників наголошують, що структура проекту в багатьох випадках залежить від його типу, специфіки навчального предмета, авторських педагогічних розробок конкретної теми про'кту.

С. Ізбаш пропонує такі етапи виконання проекту:

✓ *Пошуково-дослідницький*: пошук та обґрунтування проблеми, виділення підтем у темі проекту, вибір підтеми, формування творчих груп, підготовка матеріалів для дослідницької роботи, визначення форм подання підсумків проектної діяльності.

✓ *Технологічний*: опрацювання ідей, організація пошукової діяльності, стимулювання діяльності, самоконтроль діяльності, контроль якості.

✓ *Оформлення результатів*: оформлення проекту за правилами в командах, проблемних групах; оцінювання результатів проектної діяльності; оцінювання проекту.

✓ *Презентація* (захист проекту): організація роботи експертів, доповіді про результати роботи, оформлення результатів.

✓ *Рефлексія*: самооцінювання проекту, самооцінювання діяльності, самооцінювання результатів, аналіз успіхів і помилок [43].

Бакум З. П. вважає, що під час створення проектів необхідно враховувати такі етапи:

✓ *вихідний* (вибір теми проекту, його типу, кількості учасників, виокремлення проблем, які важливо дослідити в межах окресленої тематики, формулювання запитань, створення ситуацій, що сприятимуть визначенню проблем);

✓ *етап розроблення* (обговорення можливих методів дослідження, самостійний пошук інформації, створення схеми кінцевого результату, прийняття творчих рішень);

✓ *етап реалізації проекту* (інтегрування й акумулювання всієї інтеграції з урахуванням теми й мети, розробка лише аудіо-відео ряду проекту, підготовка наочно-графічного матеріалу, організація проміжних звітів, отриманих даних у групах на заняттях наукової спільки у вигляді бюлетенів, публікацій, презентацій, веб-сайтів, радіопередач тощо;

✓ *завершення проекту* (колективне його обговорення, експертиза, опанування, висновки, а також презентація на конференції, конкурсі-захисті, виставці) [4].

Детально особливості реалізації проектно-технологічної системи навчання розкрили О. Коберник, В. Бербец В. Сидоренко, С. Ящук [78]. Вони пропонують такі основні етапи проєктування та їхній зміст:

- ✓ *Організаційно-підготовчий етап* (постановка й усвідомлення проблеми, можливостей її вирішення, обґрунтування актуальності проблеми, пошук аналогів, аналіз банку ідей та інформатії, попередній аналіз знайдених конструкцій, визначення переваг і недопіків конструкцій, вибір оптимального варіанта).

- ✓ *Конструкторський етап* (остаточний вибір варіанта конструкції об'єкта, розробка проміжних і остаточних ескізів конструкції, визначення розмірів та взаємного положення всіх елементів виробу і способів з'єднання, вибір конструкційних матеріалів, розробка технології виготовлення, здійснення елементарного економічного аналізу та маркетингового дослідження).

- ✓ *Технологічний етап* (уточнення технологічного процесу та безпосереднє виготовлення спроектованого виробу).

- ✓ *Заключний етап* (випробування конструкції, перевірка розмірів та інших параметрів, додатковий економічний аналіз, підготовка до захисту і захист проєкту).

Ми самостійно створили етапи роботи над проєктом:

1. *Підготовчий етап:*

- ✓ Вибір теми проєкту (наприклад, «Мовні запозичення та їхнє функціонування», «Синтаксичні конструкції в сучасній рекламі»);

- ✓ Постановка цілей і завдань;

- ✓ Формування груп для виконання завдань.

2. *Дослідження:*

- ✓ Учні збирають інформацію, аналізують граматичні явища;

- ✓ Проводять спостереження за використанням граматичних конструкцій у реальному мовленні (тексти, відео, соціальні мережі).

3. *Створення проєкту:*

✓ Написання есе, створення презентації, розробка мовного блогу чи відео, де учні пояснюють граматичні правила;

✓ Використання граматичних конструкцій у творчих завданнях (наприклад, написання оповідання, сценарію).

4. Презентація проєкту:

✓ Демонстрація результатів перед класом чи ширшою аудиторією;

✓ Обговорення сильних сторін роботи та можливих вдосконалень.

5. Рефлексія:

✓ Аналіз отриманого досвіду;

✓ Оцінка власного рівня знань та прогресу у засвоєнні граматичного матеріалу.

На завершення проєктної діяльності важливо провести рефлексію, обговорити сильні й слабкі сторони проєкту та зробити висновки щодо його успішності. Це етап, коли учні й вчитель спільно обговорюють:

✓ Вдалі аспекти роботи:

☞ *Що в проєкті було зроблено найкраще?*

☞ *Які сильні сторони учнів та їхні досягнення можна відзначити?*

✓ Труднощі та шляхи їхнього подолання:

☞ *Які проблеми виникали під час виконання проєкту?*

☞ *Як здобувачі середньої освіти долали труднощі та що можна було б покращити?*

✓ **Планування майбутньої роботи:** Важливо обговорити, як отриманий досвід можна застосувати в подальших проєктах або інших видах навчальної діяльності.

Нам видається доцільною така комбінація етапів:

1. Мотиваційно-пошуковий.

2. Планувальний.

3. Виконавський.

4. Презентаційний.

5. Рефлексійно-оцінювальний.

Оригінально й лаконічно етапи проєктної діяльності сформульовано у вигляді «п'яти П»:

Проектну діяльність варто організовувати на таких етапах уроку: застосування знань, умінь і навичок; повторення й узагальнення.

До організації проєктної діяльності висувають певні вимоги. Це:

- 1) наявність значущої для учнів проблеми, розв'язання якої посильне для них і потребує різногалузевих знань;
- 2) дослідницький характер пошуку шляхів розв'язання проблеми;
- 3) самостійно-кооперативна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів;
- 4) моделювання умов для виявлення й розв'язання учнями проблеми;
- 5) практична, пізнавальна, теоретична значущість прогнозованих результатів, їхня обов'язкова презентація;
- 6) позитивна емоційна налаштованість процесу, створення ситуації [54].

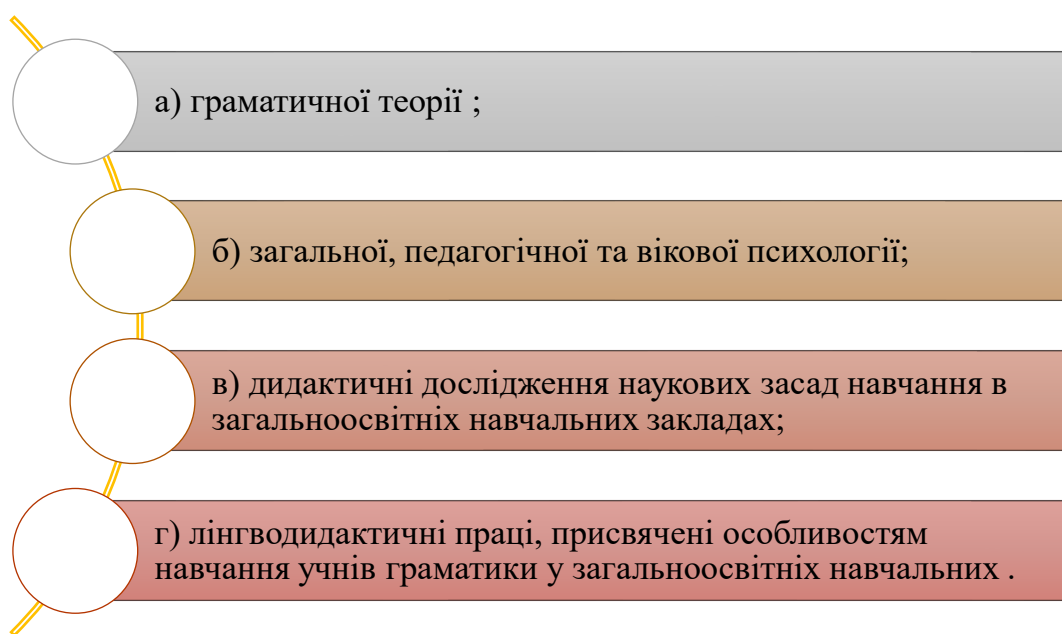
Отже, етапи проєктної діяльності на уроках української мови дозволяють учням не лише краще засвоювати мовні правила та теорію, але й розвивати комунікативні, дослідницькі та творчі навички. Проєктна діяльність формує вміння працювати в команді, приймати самостійні рішення та відповідально ставитися до навчання.

2.2 Формування граматичної компетентності здобувачів середньої освіти через проєкти

У сучасній освіті одним із провідних підходів до формування мовних компетентностей є проєктна діяльність. Цей метод передбачає активне залучення здобувачів середньої освіти до творчого процесу, що дозволяє не лише засвоїти граматичні правила, а й застосувати їх на практиці, розвиваючи комунікативні навички, критичне мислення та вміння працювати в команді.

Аналіз законодавчих документів про освіту, науково-методичної літератури з досліджуваної теми підтверджує, що проблема формування граматичної компетентності здобувачів закладів загальної середньої освіти привертала увагу багатьох вітчизняних лінгводидактів. Увага до цієї проблеми зумовлена тим, що змістовий аспект програм і навчальних планів загальноосвітньої середньої школи спрямований на гуманізацію та гуманітаризацію: випускник загальноосвітнього навчального закладу повинен мати не тільки ґрунтовну підготовку з різних предметів і розвинену пізнавальну мотивацію, а насамперед інтелектуальний потенціал і мовленнєву культуру, необхідні для набуття будь-якого фаху.

Теоретичну базу методики формування граматичної компетентності учнів на уроках української мови становлять положення:

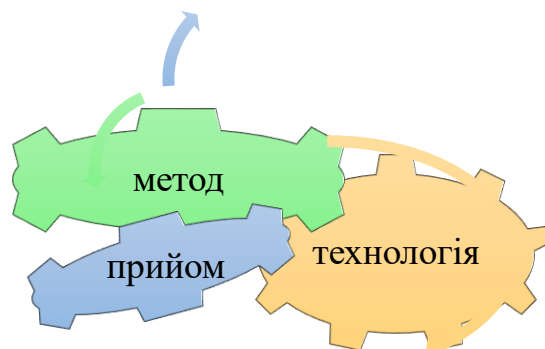
Аналіз і синтез загальнопсихологічних та загальнодидактичних положень щодо організації навчальної діяльності учнів дав змогу з'ясувати, що однією з умов, яка забезпечує високий рівень засвоєння Державного стандарту освіти, формування граматичної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів, є психологізація освітніх технологій, що зумовлює вироблення системи знань, підвищення рівня мотивації в навчанні, розвитку здібностей, інтегрованого способу мислення, необхідного для сучасної людини.

Нині на державному рівні гостро відчувається потреба в мовній особистості, носієві мови, який:

- ✓ добре володіє системою лінгвістичних знань (засвоїв поняття й відповідні правила);
- ✓ репродукує мовленнєву діяльність;
- ✓ має навички роботи зі словом;
- ✓ дбає про мову і сприяє її розвитку.

Творення українськомовного середовища в усіх сферах суспільного життя, бажає повернутися у повсякденному спілкуванні до рідної мови, до відродження культури, традицій тощо. Володіння українською мовою, вміння спілкуватися, прагнути успіхів у процесі комунікації, вміти самостійно здобувати знання є тими характеристиками особистості, які здебільшого визначають досягнення людини практично в усіх галузях життя, сприяють її успішній адаптації до мінливих умов сучасного світу.

Сучасна система освіти передбачає особистісно орієнтоване навчання, що базується на трьох педагогічних поняттях:

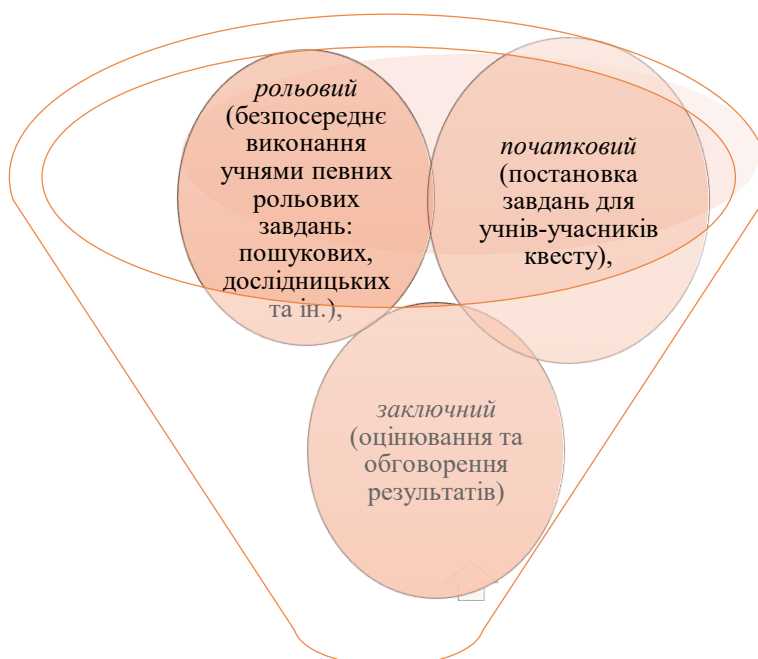

Перед педагогом постає завдання не лише обрати влучний алгоритм для розвитку розумових та творчих здібностей школярів, а й створити навчальну ситуацію, що якнайповніше зможе розкрити учнівський потенціал [14, с. 5]. Одним із вдалих інструментів для досягнення цієї мети вважаємо технологію вебквестів.

І. Сокол зауважує, що вебквест – «інноваційна педагогічна ігрова технологія, що передбачає виконання учнями навчальних, пошуково-пізнавальних проблемних завдань відповідно до ігрового задуму / сюжету, під час якого вони добирають та упорядковують інформацію, виконують самостійну, дослідницьку роботу, що сприяє систематизації та узагальненню вивченого матеріалу, його збагаченню та поданню у вигляді цілісної системи» [95, с. 21].

Робота над квестом, зауважує І. Сокол, має поєднувати три етапи, які зумовлюють його структуру [95]:

:

Етапи роботи над квестом І.Сокол

На думку Н. Кононець, вебквест має таку структуру:

- ✓ визначення теми;
- ✓ вербалізація завдання;

- ✓ вибір ресурсу;
- ✓ пошук інформації;
- ✓ презентація;
- ✓ оцінка виконаної роботи [50].

Зазначаємо, що подані компоненти є орієнтовними, залежно від мети та виду вебквесту учитель може вибудовувати свою структуру завдання, опираючись на визначені етапи.

Питання структури також нерозривно пов'язане з вибором платформи для проведення. Варіантів є кілька: уся інформація міститься в межах одного ресурсу, кожна станція квесту виконується з переходом на іншу платформу, опорним є один ресурс із залученням покликань для додаткової інформації (наприклад, покликання на відео чи аудіо). Обирати вид проведення квесту вчитель повинен, зважаючи на рівень обізнаності школярів з технологією вебквестів [10, с. 467].

«Основна ідея квесту – розвиток навчально-пізнавальної активності в умовах, коли всі психічні процеси учня, його увага, емоційно-вольова сфера готові до активного опрацювання навчального матеріалу»[11, с. 532].

Ми запропонували здобувачам загальної середньої освіти 10 класу КЗ «Вінницький ліцей 29» самостійно створити на платформі «Canva» вебквест *«Космічна подорож граматичними галактиками»*. Щоб виконати цей проєкт, необхідно здійснити такі кроки [10, с. 467]:

Крок 1. Здобувачі освіти працюють над загальним сюжетом квесту.

Крок 2. Оскільки квест має кілька рівнів, клас ділиться на групи. Кожна група відповідає за свій рівень: написання сценарію, пошук завдань і вправ, через які проходить головний герой.

Крок 3. Створити окрему групу редакторів, що переглядатимуть «кожний рівень» – оскільки кожна група самостійно пише сценарій до свого рівня, потрібно уникнути різного стилю написання. Цим і займаються редактори.

Крок 4. Створити групу школярів, хто відповідатиме за електронний вигляд квесту.

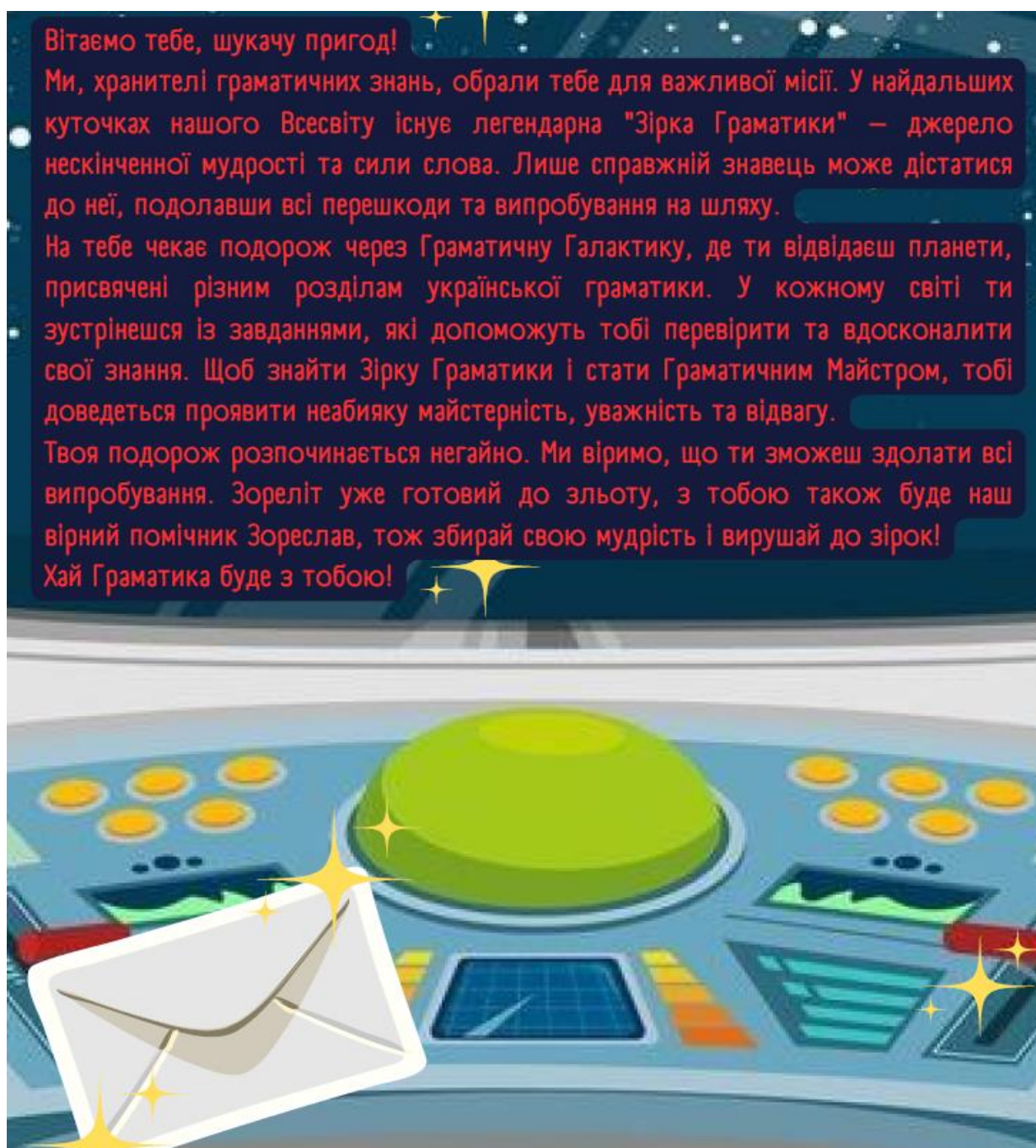
Наведемо приклад вебквесту.

Мета гри: подорожуючи різними локаціями, гравець поступово вивчає складніші граматичні правила, відновлює баланс у мовному світі.

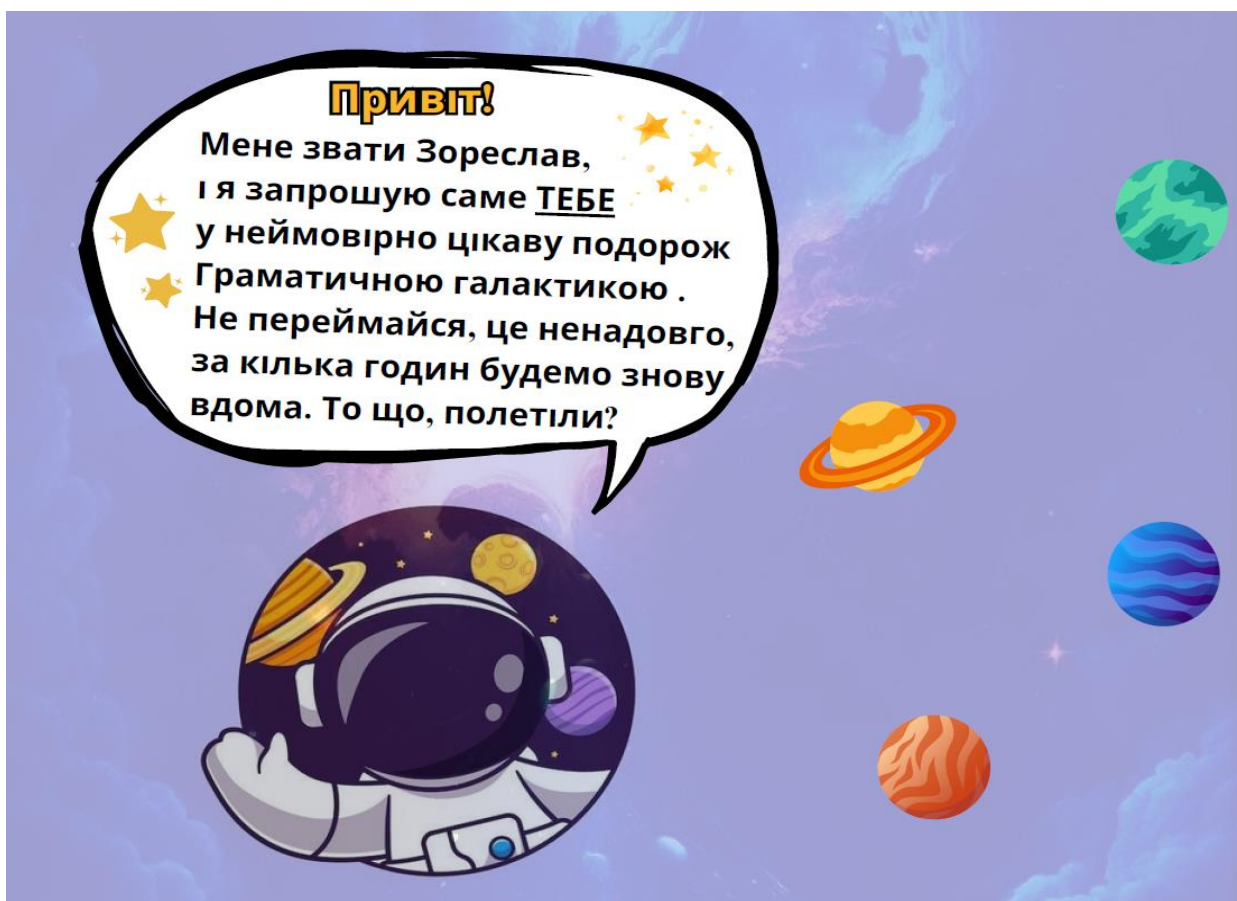
Головне завдання –дістатися до найдалшого кучотку нашого Всесвіту- «Зірки Граматики», через виправлення граматичних помилок і вдосконалення своїх мовних навичок.

Сюжет: У найдаальших куточках нашого Всесвіту існує легендарна "Зірка Граматики" – джерело нескінченної мудрості та сили слова. Лише справжній знавець може дістатися до неї, подолавши всі перешкоди та випробування на шляху. На учасників чекає подорож через Граматичну Галактику, де вони відвідають планети, присвячені різним розділам української граматики. У кожному світі зустрінуться із завданнями, які допоможуть перевірити та вдосконалити знання. Щоб знайти Зірку Граматики і стати Граматичним Майстром, доведеться проявити неабияку майстерність, уважність та відвагу

Головний помічник – Зореслав, який буде супроводжувати протягом цікавої подорожі Граматичною Галактикою.

До речі, набагато приємніше подорожувати у компанії, де всі один одного знають. Тож не соромся написати кілька речень про себе нижче:

Локації:

Планета Словоспад – планета вкрита безладними конструкціями зі слів. Слова літають у повітрі, наче безглузді об'єкти. Ти повинен зібрати розсіпані слова в правильному порядку, щоб відновити сенс речень.

Планета вкрита безладними конструкціями зі слів. Слова літають у повітрі, наче безглузді об'єкти. Ти повинен зібрати розсіпані слова в правильному порядку, щоб відновити сенс речень.

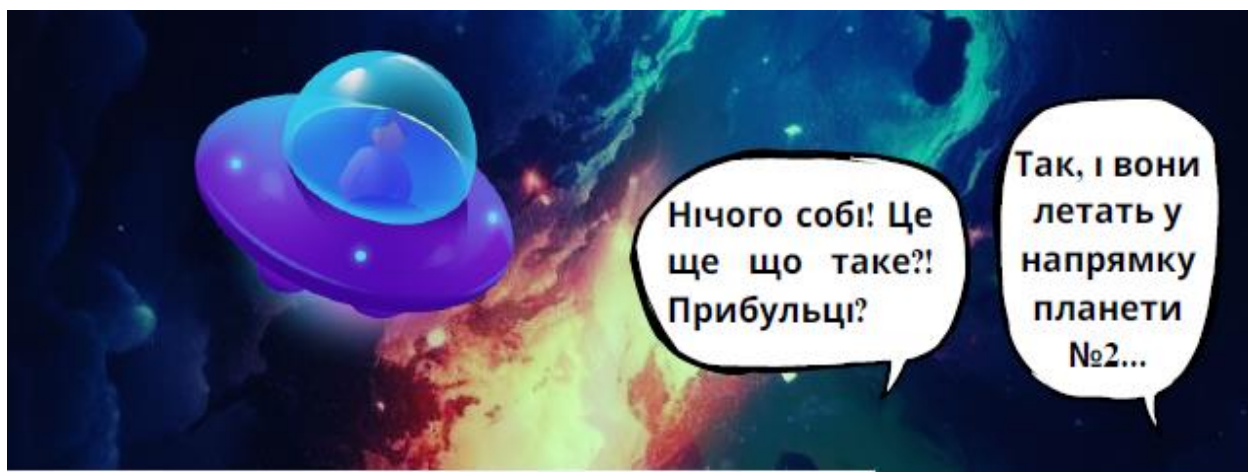
Юпітер вмістити тисячу може в з себе нашу планет розміром Землю.

поверхні твердої немає них у що тому Нептуну Урану Сатурну Юпітеру або пройтися б по ви змогли не.

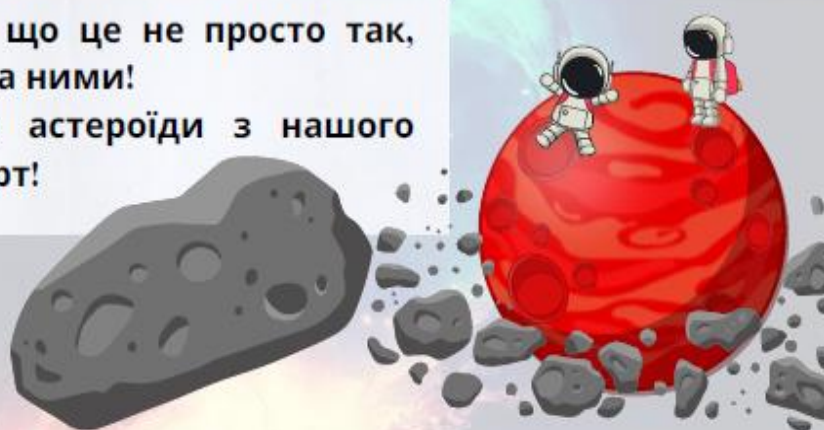
Сонячне затемнення повне не більше ніж триває 7,5 хвилин, а повного затемнення місячного тривалість становить хвилин 104.

Близько 15 млрд років, ймовірно, Всесвіту, але оцінки вчених коливаються.

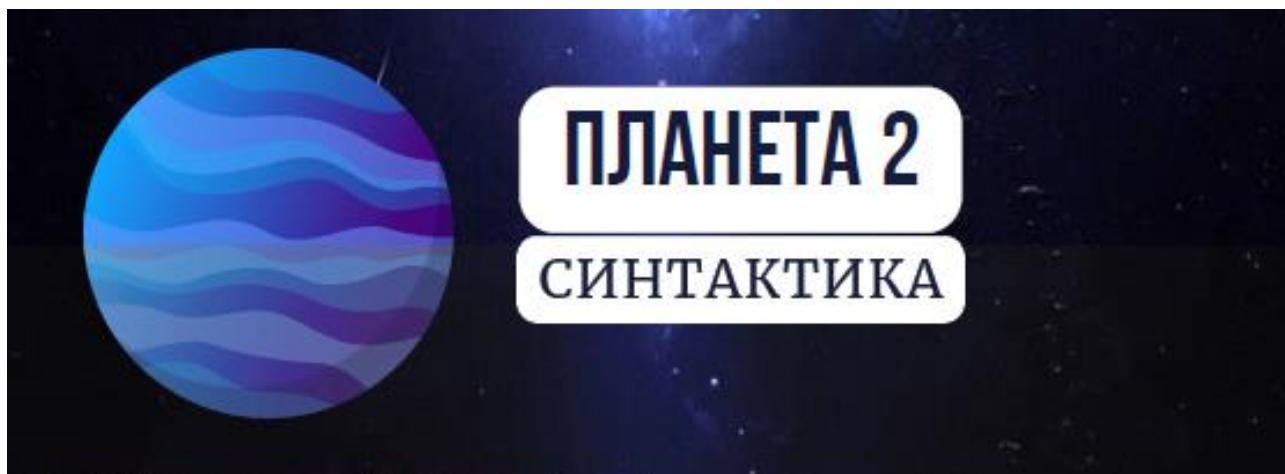

Щось мені підказує, що це не просто так, давай прослідкуємо за ними!
Скоріш позбирай ці астероїди з нашого шляху і забігай на борт!

- Який порядок слів в українській мові вважається найбільш характерним, і які позиції головних членів речення його виражають?
- У яких стилях мовлення найчастіше використовують прямий порядок слів, а в яких — зворотний (інверсію)?
- Де розташовується узгоджене означення, виражене прикметником або займенником, у реченні з прямим порядком слів?
- Яке місце в реченні займає додаток за прямого порядку слів?
- Чи є фіксоване розташування для обставин у реченні, і чи допускається вільний порядок слів в українській мові?

Планета Синтактика – потрапляємо на спеціальний тренажер з вправами, де проходимо цікаві лабиринти зв'язок і будуємо речення.

Поглянь, вони рухаються у напрямку планети Синтактики! Щоб нас не помітили, краще увімкнути режим “Невидимка”. Шкода, що він потребує забагато енергії... Але якщо сядеш на спеціальний тренажер з вправами - ми протягнемо довше. Доможеш мені?

Яке речення називається складним?

На які групи поділяються складні речення? Чому?

Яке речення називають складносурядним?

Випишіть з поданих речень тільки складносурядні. Поясніть вживання розділових знаків. Зробіть синтаксичний розбір речення.

1. Тихесенько вітер віє, степи, лани мріють, між ярами, над ставами, верби зеленіють. 2. Нещасна мати сповила його малого й зажурилась, і цілу ніченьку вона за сина – кріпака молилась.

3. Коло гаю в чистім полі, на самій могилі, дві тополі високії одна одну хилять. 4. І виріс він, і кобзу взяв, і струн її торкнувсь рукою – і пісня дивна полилась. 5. Нехай собі ллються, чуже поле поливають щодня і щоночі, поки, поки... не засиплють чужим піском очі..

Моделювання речень «Знайди пару».

1. Уже покликали до паю,	<i>а я собі у бур'яні молюся богу...</i>
2. Сичі в гаю перекликались,	<i>та ясен раз у раз скрипів</i>
3. Грає серце козацьке,	<i>а думка говорить.</i>
4. Співають ідучи дівчата,	<i>а матері вечерять ждуть.</i>

✉ Повідомлення від Зорика ✉

Привіт, друже! ☀ Це неймовірно! Ти впорався з усіма завданнями на Синтактиці просто блискуче! Я вже навіть не сумнівався, що ти зможеш пройти ці лабіринти зв'язків і побудувати речення, які працюють бездоганно.

Наступна зупинка – планета Пунктарія! Тут ми заглибимося у світ правильного написання розділових знаків. Це дуже важливий розділ, адже без нього наша граматики не працюватиме так, як слід.

Тож вперед! Я вже нетерпляче чекаю на нові завдання разом з тобою!

Планета Пунктарія – ми заглибимося у світ правильного написання розділових знаків. Це дуже важливий роздл, адже без нього наша граматики не працюватиме так, як слід.

Пунктарія – це планета з розділових знаків. Тут кожен розділовий знак має своє місце та функцію, і невідповідність може призвести до хаосу.

Друзі, нас лишилося всього одне завдання з пунктуації! Це – наш останній шанс врятувати магічну зірку. Прибульці вже зовсім близько, але ми можемо їм завадити. Всі коми, крапки, знаки оклику і запитання – зараз кожен розділовий знак на вагу золота!

1. Запишіть речення, дотримуючись правил орфографії та розставляючи, де потрібно, розділові знаки.

А. 1. Заплаче п(о/а)кличе і слуха в очах і блага(н/нн) я і гнів. 2. Краса душі краса любові (най)вища на землі краса. 3. Тремтять од натуги коліна а очі жарини у млі. 4. Дзвін шабелі пісні п(о/а)ходи воля сок(о/а)лина тихі зорі ясні води моя (У/у)країна. 5. На з(е/и)лені гори на бл(о/а)житні хвилі ой л(е/и)тіте мрії птиці срібнокрилі. 6. Ти квітка у любові в ненав(и/е)сті ти штик. 7. Батьк(і/е)вщини молодість молодість моя. 8. (Не) шуміть ви осокори щоб синок вас (не)почув довго бігав він (на)дворі натовився і заснув. 9. Любіть Україну як сонце любить як вітер і трави і води (в)годину (п/сч)ас(т)ливу і в радості мить любіть (у)годину н(и/е)годи.

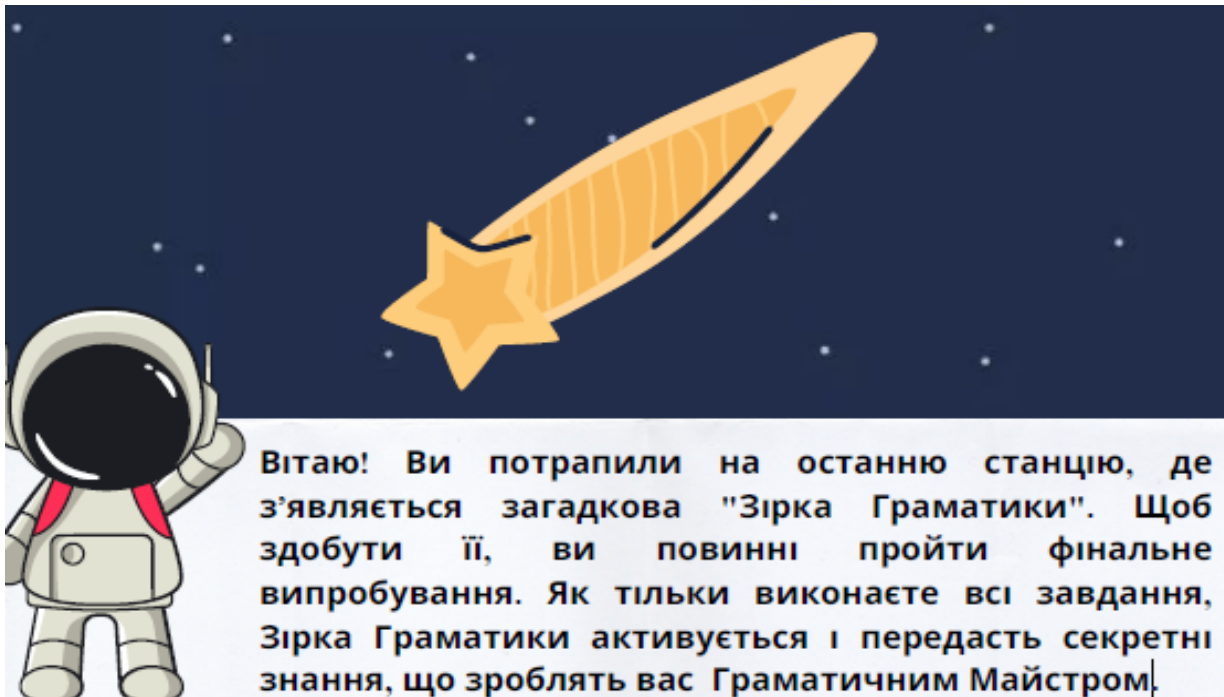
Б. 1. Любов і гнів дв(и/е)гун прогресу. 2. З неба й (з)за обрію скільки м(е/и)талу хижо л(и/е)тіло і слало свій крик. 3. Ідуть ідуть тропою згубивши крокам лік мален(ь)кі два геро(я)ї і їхній рятівник. 4. Мені там рідне все й (Д/д)інія зелені хвилі і шепіт яворів і дальній дзвін копит і окуга озер степів к(о/а)ртини млі й на обрії гаї що серцю шлють пр(и/е)віт. 5. Ти працюєш ти певний мети любиш край свій і сонце і квіти. 6. Кожний (з)нас трудар і воїн ми гроза в(о/а)рожих зрай тільки той життя досто(ї/є)н хто кохає рідний край. 7. Мрії птиці срібнокрилі а з вами любі хай і я долину на криваві зорі та(й) на ту (В/в)країну.

1. Перетворіть кожену групу речень на одне просте з відокремленими членами. Запишіть складені речення.

1. В білм мареві віти берез. Розгулялись сніжинки без краю. 2. Я одірваний. Чогось я хочу. Загубив когось я у руді. 3. Твої губи – розтулена рана. Ми хотіли й не знали чого. 4. Серце тремтить і зітхає дзвонами кайла і пливт. В ньому прокольні безкраї рве без жалю динаміт. 5. Хтось застромив у серце шило в чеканні марному весни. В саду розкішному лишилися одні пеньки і бур'яни. 6. І розцвіли старі пеньки. І бур'яни травною стали. 7. Підійду до ганку. Я повний дивних дум. І замовкне явора переливний шум. 8. Пам'ятаю. Вишні допівали. Наливались сонцем у саду. 9. В твоїм серці нічого немає. Ти давно одружилась з другим.

Зірка Граматики – остання станція, де з'являється загадкова "Зірка Граматики". Щоб здобути її, ви повинні пройти фінальне випробування. Як тільки виконаєте всі завдання, Зірка Граматики активується і передасть секретні знання, що зроблять вас Граматичним Майстром.

Вітаю! Ви потрапили на останню станцію, де з'являється загадкова "Зірка Граматики". Щоб здобути її, ви повинні пройти фінальне випробування. Як тільки виконаєте всі завдання, Зірка Граматики активується і передасть секретні знання, що зроблять вас Граматичним Майстром.

Запитання 1

Знайдіть односкладне речення

варіанти відповідей

☐ Завжди можу стати в пригоді, моїх вам порад не злічить

☐ Важким холодним сном спала земля

☐ Промчала ніч стрілою наді мною

☐ Королівство завмерло в очікуванні чогось нового

Запитання 2

Яке з поданих речень є безособовим?

варіанти відповідей

☐ З моря повіяло вітерцем.

☐ Розквітнуть каштани весною.

☐ Нове життя нового прагне слова.

8

Запитання 3

Яке речення є повним?

варіанти відповідей

- ☐ Пташка радіє весні.
- ☐ Навколо - маки.
- ☐ Для мене - у святім союзі душа і тіло.

Запитання 4

Між частинами безсполучникового складного речення треба поставити тире в рядку (розділові знаки пропущено):

варіанти відповідей

- ☐ На Балатоні осінь золота пливе в повітрі сива павутина.
- ☐ Віз ламається чумах розуму набирається.
- ☐ Друзі розповіли подробиці втеча готувалася давно.
- ☐ Усе ясно великого бажання вчитися та не маєш.
- ☐ Вихід із становища один потрібні негайні енергійні заходи.

Запитання 5

Складним із підрядним і сурядним зв'язком є речення:

варіанти відповідей

- ☐ Здоровенний дуб розлігся, розширився своїм кострубатим гіллям, так що аж темно під ним.
- ☐ На білу гречку впали роси, веселі бджоли одгули, замовкло поле стоголосе в обіймах золотої мли.
- ☐ Там повен двір любистку, цвітуть такі жоржини, і вишні чорноокі стоять до холодів.
- ☐ Тим часом обважнілі садки півдня осипались абрикосами, земля вже ними була встелена, що й ніде ступити.
- ☐ Коли тебе в саду стрічаю, сад квітне знову і цілий світ пісні влітає в твою розмову.

Запитання 6

Складне речення з підрядним обставинним часу утвориться, якщо частину **...коли випадають ласку** поставити на місці пропуску в реченні:

варіанти відповідей

- ☐ Я дуже люблю день,
- ☐ Відчуття свята поєднуються,
- ☐ Нагадай час,
- ☐ Завжди збираємось того вечора, ...

Запитання 7

Позначити складнопідрядне речення з підрядним наслідковим:

варіанти відповідей

- ☐ Долиною полилась річечка, наче хто кинув нову синю стрічку на зелену траву.
- ☐ Де прикрили солдати цю землю грудьми, розквітають травневі сади.
- ☐ Од квіту вишень стало в світі біло так і чисто так, хоч віно — навстіжень.
- ☐ Народ захоплений танцем і все звужує коло, так що танцюри мов у криниці.

Запитання 8

Знайдіть речення, у якому перед сполучником «і» потрібно ставити кому (розділові знаки пропущено):

варіанти відповідей

- ☐ Вже листопад підкрався з-за дубів і гай знімає золоту перуку (Л. Костенко).
- ☐ Сіявся дрібний дощ і зразу замерзав на кушах, на траві, на деревах (О. Донченко).
- ☐ На річці бухикнуло весло і злякано пискнув кулик (М. Стельмах).
- ☐ У полях диміла місячна курява і тихим посвистом бриніли жита й пшеничні ожереди (М. Стельмах).
- ☐ Коні бігали без вершників і Половці не впізнавали один одного (Ю. Яновський).

Запитання 9

Знайдіть складне речення, у якому допущено пунктуаційну помилку:

варіанти відповідей

- Друзі, висівайте доброту, бо вона, як хліб, потрібна людям (Д. Луценко).
- Земля тремтить у млості, і ронить пелюстки, і невідомі гості злітаються в садки (М. Рильський).
- Навкруг рясні стоять сади, платани і каштани, та шелест верб у пам'яті не тане (М. Рильський).
- Існує ще й таке правило: вітаючись і прощаючись з людьми, малознайомими або незнайомими, слід уникати скорочених форм вітань і прощань (А. Коваль).
- В глибокому яру ніби в'ється оксамитовий зелений пояс, на котрому блищать ніби вправлені в зелену оправу прикраси з срібла (І. Нечуй-Левицький).

Запитання 10

Оберіть речення із вставним словом (деякі розділові знаки пропущено)

варіанти відповідей

- Усе довколишнє здавалося їй перевитим піснями, веселими чи сумними, як буває пройнятий сявом сонця простір.
- Багатьом здавалося що й увесь півострів зараз палає в пожежах, адже куди не глянь — звідусіль шугає вогонь, тріщить, гуде в деревах, жаркий, агресивний.
- Кущ здавалося і зимою зелене, бо коли танули сніги, то на світ пробивалося його цупке зелене листя, не змучене холодом, не скалічене морозом.
- Уже придивилася до його очей і побачила: те, що здавалося байдужістю, насправді було мудрістю й глибоко захованим стражданням.

Створивши й апробувавши гру, здобувачі загальної середньої освіти зуміли підвищити свій граматичний потенціал з української мови, сформувати вміння і навички креативно мислити і працювати злагоджено [10, с. 472].

Отже, вважаємо технологію вебквестів перспективним упровадженням в освітній процес, своєчасним та цікавим інструментом для формування компетентностей сучасного школяра. Така технологія допоможе урізноманітнити навчання, як і дистанційне, так і очне, заохотить здобувачів середньої освіти до активної діяльності, розвиватиме їхнє критичне та креативне мислення, підвищить мотивацію до навчання.

Завдяки інтерактивності, творчості та можливості інтеграції з реальними життєвими ситуаціями, вебквест допомагає здобувачам освіти не лише засвоїти теоретичний матеріал, а й оволодіти практичними навичками його застосування. У майбутньому цей підхід може стати ключовим у вдосконаленні методики навчання української мови.

2.3. Узаємодія здобувачів середньої освіти у процесі роботи над проєктами

Під час проектної діяльності інтенсивно здійснюється міжособистісна взаємодія, продуктивна співпраця учнів один з одним, формуються комунікативні вміння, зокрема дискутувати, слухати й чути свого співрозмовника, чітко й логічно, правильно викладати думки, відстоювати власну точку зору. У такий спосіб учні опановують соціально значущі правила комунікативної поведінки. У процесі спільної роботи над виконанням проєктів учні залучаються до взаємооцінювання й контролю, взаємонавчання, беруть на себе не тільки індивідуальну, а й колективну відповідальність за вирішення навчальних завдань, передбачених умовами проєкту, допомагають один одному, відповідають за успіхи кожного члена групи.

Проектна діяльність вибудовує особливі стосунки і взаємодію здобувачів середньої освіти між собою і вчителем. Його роль зміцнюється на різних етапах проектної діяльності. Він може виступати як організатор, джерело інформації, координатор, помічник, партнер, порадник, наставник, консультант, спостерігач, контролер. Учитель мотивує, заохочує здобувачів середньої освіти, стимулює їх пізнавальну активність, сприяє в забезпеченні джерельною базою, мобілізує, вказує напрям пошуку, допомагає розставити акценти, координує, ініціює самостійну пошукову роботу здобувачів середньої освіти, орієнтує їх на виявлення, визначення проблеми, знаходження шляхів її розв'язання, забезпечує перспективу; дбає про висхідну динаміку роботи групи, сприяє результативності цієї роботи. Ефективна взаємодія:

- ✓ створює сприятливі умови для формування ціннісних орієнтирів, поведінкових моделей;
- ✓ самопізнання й саморегуляції;
- ✓ адекватного сприймання й оцінки учасників;
- ✓ підвищує рівень і концентрацію пізнавальної активності учнів;
- ✓ розвиває стратегічне мислення;
- ✓ акумулює спільний фонд інформації про виучуваний предмет;

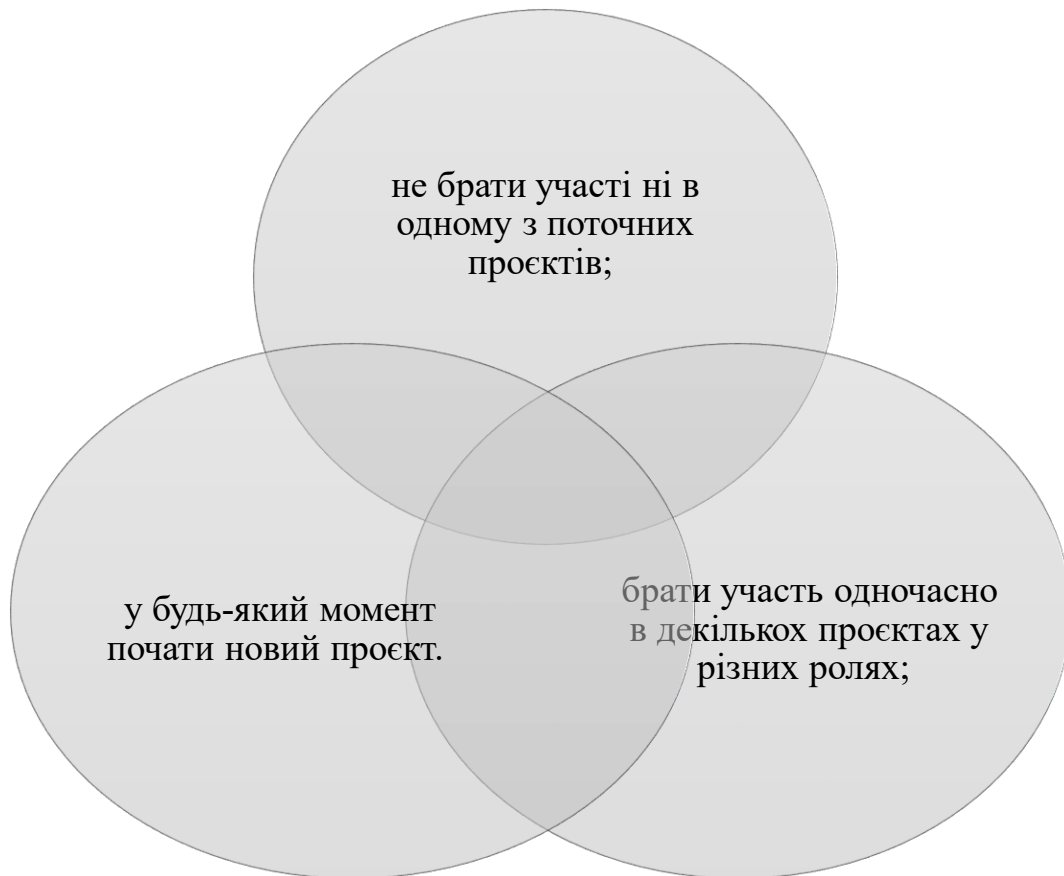
- ✓ забезпечує якісні зміни особистості й рівня міжособистісного спілкування;
- ✓ створює умови для прояву потенційних можливостей кожного.

Завдяки позитивній атмосфері в учнів формуються такі особистісні якості як доброзичливість, толерантність, взаємоповага, здатність домовлятися, знаходити компроміс, співпрацювати, конструктивність [27].

Метод проєктів забезпечує активну участь школярів у навчальному процесі, де кожен може зробити внесок у досягнення спільної мети, практикуючи мовні навички в реальних ситуаціях.

Роль здобувачів середньої освіти в освітньому процесі принципово змінюється в роботі над проєктом: вони є активними його учасниками, а не пасивними статистами. Іншими словами, здобувач середньої освіти стає суб'єктом діяльності. При цьому здобувачі середньої освіти вільні у виборі способів і видів діяльності для досягнення поставленої мети.

Слід визнати, що кожен здобувачів освіти має право:

Роль здобувачів середньої освіти в процесі виконання проєкту змінюється, залежно від етапів роботи. Але на всіх етапах він:

✓ ***вибирає (приймає рішення).*** Варто пам'ятати, що надаючи право вибору, ми не тільки мотивуємо здобувача освіти, а й формуємо в нього почуття причетності. Вибір повинен закріпитися в його свідомості як процес прийняття на себе відповідальності.

✓ ***Вибудовує систему взаємовідносин з товаришами, учителями.*** Йдеться не тільки про рольову участь у командній роботі. Узаємодія з учителем-консультантом дає можливість освоїти ще одну рольову позицію. Вихід за межі закладу загальної середньої освіти в пошуках інформації або для перевірки (реалізації) своєї ідеї змушує вступати у взаємини з дорослими людьми (бібліотекар, двірник та ін.) й однолітками з нових позицій. Стосовно дорослих відбувається перехід з позицій соціальної інфантильності (він – відповідальний опікун, я – безвідповідальний споживач) на позиції співпраці (він – професіонал, виконує свою роботу й ухвалює рішення; я – людина, яка робить конкретну справу й несе за неї відповідальність).

✓ ***Оцінює.*** На кожному етапі виникають різні об'єкти оцінки. Здобувач освіти оцінює «чужий» продукт – інформацію з позицій її корисності для проєкту, запропоновані ідеї з позиції їх реалістичності тощо. Водночас він оцінює продукт своєї діяльності і себе в процесі цієї діяльності. Для того, щоб навчити школярів адекватно оцінювати себе й інших, необхідно дати їм можливість поміркувати над тим, що дала кожному з них участь у проєкті, якими є складники успіху, що не вдалося (нерозуміння, брак інформації, неадекватне сприйняття своїх можливостей тощо). Навіть невдалий проєкт має велике позитивне педагогічне значення.

Аналіз (самоаналіз) об'єктивних і суб'єктивних причин невдач, несподіваних наслідків діяльності, розуміння помилок посилюють мотивацію для подальшої роботи, наприклад, формують особистий інтерес до нових знань, якщо «провал» проєкту обумовлений неправильною інтерпретацією інформації або неперевіреними даними. Подібна рефлексія дає можливість

сформувати оцінку (самооцінку) навколишнього світу й себе в мікро- і макросоціумі.

Упродовж роботи над проєктами здобувачі освіти взаємодіють у різних формах, серед яких:

- ✓ **групова робота:** здобувачі середньої освіти виконують спільні завдання, розподіляючи між собою обов'язки відповідно до своїх здібностей і інтересів;

- ✓ **парна взаємодія:** учасники об'єднуються в пари для виконання конкретних завдань, які вимагають взаємної підтримки та координації;

- ✓ **індивідуальна робота** в контексті групової діяльності: кожен здобувач середньої освіти відповідає за виконання окремого етапу чи завдання, результат якого є частиною загального проєкту;

- ✓ **дистанційна взаємодія:** здобувачі середньої освіти використовують цифрові технології (електронну пошту, месенджери, онлайн-документи) для співпраці у разі неможливості безпосереднього контакту.

Узаємодія під час проєктної діяльності відбувається поетапно:

1. Підготовчий етап:

- ✓ формування груп і розподіл ролей (лідера, аналітика, дизайнера, презентатора тощо);

- ✓ визначення правил роботи в команді, обговорення основних принципів взаємодії.

2. Етап планування:

- ✓ спільне формулювання мети та завдань проєкту;
- ✓ розробка плану дій із визначенням строків виконання кожного етапу;

- ✓ розподіл обов'язків між учасниками групи.

3. Етап виконання:

- ✓ колективне обговорення проміжних результатів і коригування дій;
- ✓ обмін інформацією, матеріалами та ідеями;
- ✓ взаємопідтримка та допомога у разі виникнення труднощів.

4. Етап презентації результатів:

- ✓ спільна підготовка до захисту проєкту (створення презентації, репетиція виступів);
- ✓ узгодження формату представлення результатів роботи.

5. Етап рефлексії:

- ✓ обговорення досягнутих результатів;
- ✓ оцінювання внеску кожного учасника;
- ✓ аналіз ефективності взаємодії в команді.

Для забезпечення продуктивної співпраці кожен учасник проєкту виконує певну роль. Основними ролями є:

- ✓ **лідер**: організовує роботу групи, контролює дотримання строків, приймає ключові рішення.
- ✓ **аналітик**: збирає, аналізує та систематизує інформацію, необхідну для виконання проєкту.
- ✓ **креатор** (творець): генерує ідеї, розробляє творчі рішення.
- ✓ **презентатор**: відповідає за представлення проєкту, готує текст виступу або демонстраційні матеріали.
- ✓ **координатор**: забезпечує комунікацію між членами групи, слідкує за виконанням завдань.

Спільна робота над проєктами сприяє:

- ✓ розвитку навичок командної роботи та ефективної комунікації;
- ✓ формуванню лідерських якостей, уміння брати на себе відповідальність;
- ✓ підвищенню мотивації через обмін досвідом і підтримку з боку однолітків;
- ✓ інтеграції теоретичних знань із практичною діяльністю.

Під час роботи над проєктами можуть виникати такі труднощі:

- ✓ **нерівномірний розподіл обов'язків**: окремі учасники виконують більшу частину роботи, тоді як інші залишаються пасивними;
- ✓ **рішення**: чіткий розподіл завдань і контроль з боку вчителя;

✓ *конфлікти в групі*: різні погляди на виконання завдання, непорозуміння між учасниками.

✓ *рішення*: впровадження правил конструктивного обговорення, роль медіатора вчителя.

✓ *низький рівень комунікації*: учні не обмінюються інформацією або працюють ізольовано.

✓ *рішення*: регулярні спільні обговорення, залучення цифрових інструментів для комунікації.

Учитель відіграє важливу роль у забезпеченні продуктивної взаємодії учнів під час проєктної діяльності. Його завданнями є:

✓ *допомога у формуванні груп і розподілі ролей*;
✓ *спостереження за виконанням завдань і втручання у разі виникнення конфліктів*;

✓ *підтримка здобувачі середньої освіти, надання рекомендацій та консультацій*;

✓ *створення умов для рівноправної участі всіх учасників у роботі над проєктом*.

Узаємодія здобувачів середньої освіти у процесі роботи над проєктами з української мови відіграє важливу роль у розвитку як мовних, так і соціальних навичок. Колективна діяльність стимулює здобувачі середньої освіти до активного використання мови, допомагає закріплювати знання та сприяє формуванню їхньої граматичної, лексичної та комунікативної компетентностей. Учитель у цьому процесі виступає координатором, який допомагає спрямовувати діяльність здобувачів середньої освіти, створюючи умови для ефективної співпраці та навчання.

Отже, метод проєктів не лише підвищує якість навчання, але й формує в здобувачів важливі соціальні та комунікативні компетенції.

2.4 Оцінювання проєктної діяльності здобувачів середньої освіти

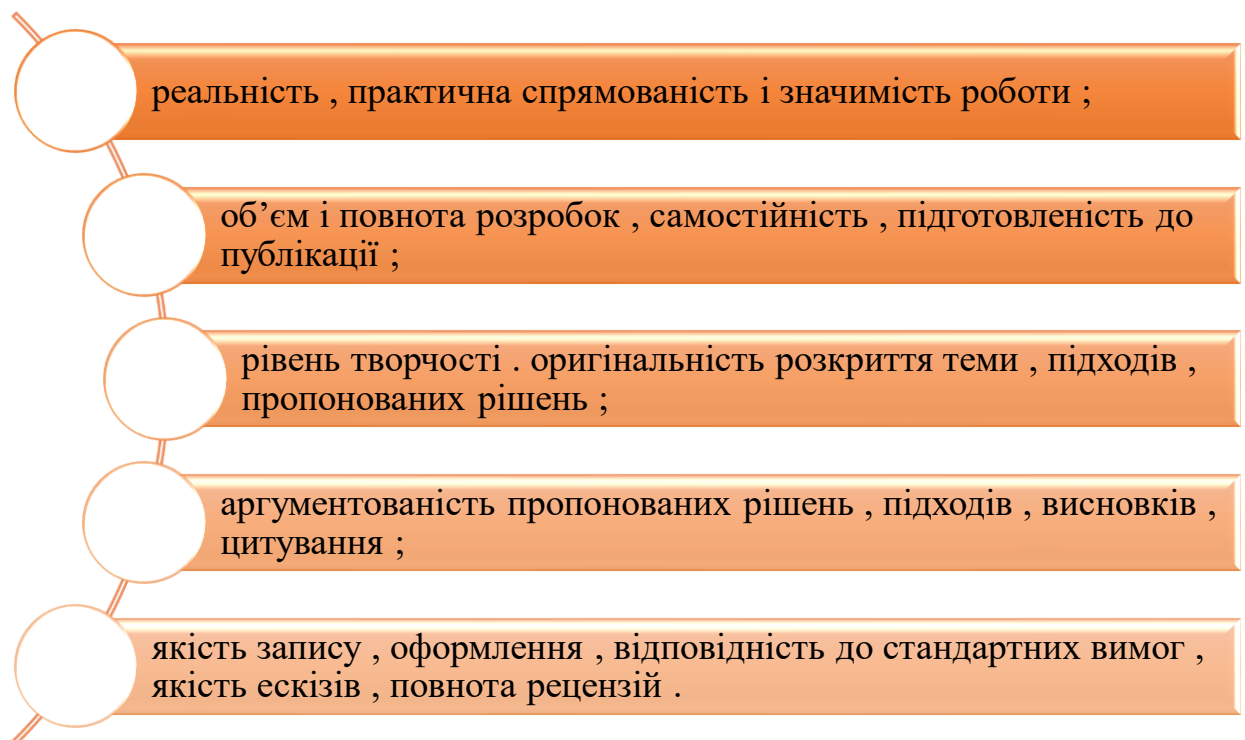
Оцінювання проєктної діяльності здобувачів середньої освіти – це важливий етап навчального процесу, який дозволяє вчителю не лише оцінити кінцевий результат проєкту, але й простежити за процесом навчання, активністю учнів та розвитком їхніх компетентностей. Оцінювання проєктної діяльності має бути комплексним і враховувати як індивідуальний внесок кожного здобувачі середньої освіти, так і загальну якість виконання проєкту. Основні аспекти оцінювання включають оцінку змісту, процесу, презентації та рефлексії.

Для конкретного проєкту варто зазначити перелік критеріїв оцінювання й заздалегідь оголосити здобувачі середньої освіти на перших етапах проєктування. Дослідники технології проєктування пропонують такі параметри зовнішнього оцінювання проєктів [37]:

- значимість та актуальність висунутих проблем, їх адекватність тематиці, що вивчається ;
- коректність використання методів дослідження та методів обробки отриманих результатів ;
- активність кожного з учасників проєкту у відповідності з його потенційними індивідуальними можливостями ;
- колективний характер рішень , що приймаються ;
- характер спілкування та взаємодопомоги , взаємодоповнюваність учасників проєкту ;
- необхідна і достатня глибина проникнення в проблему ;
- доказовість прийнятих рішень , уміння аргументувати свої висновки ;
- естетика оформлення результатів проведеної роботи ;
- уміння відповідати на запитання опонентів , лаконічність та аргументованість відповідей кожного з членів групи
- соціальна значущість проєкту

За допомогою зовнішньої оцінки проєктів можна відстежувати їхню ефективність, збої, необхідність своєчасної корекції. Характер цієї оцінки багато в чому залежить від типу, теми, змісту проєкту, умови проведення. Якщо це дослідницький проєкт, то він обов'язково включає етапність проведення, при чому успіх усього проєкту залежить від правильно організованої роботи на окремих етапах.

Результати проєктування мають бути певним чином оформленими. Виникає необхідність окремого визначення критеріїв оцінювання оформлення й виконання проєкту:

Незважаючи на якість оформлення проєкту, дуже важливо якісно його презентувати, захистити. У вітчизняній науці зосереджено увагу на таких критеріях оцінювання захисту проєкту :

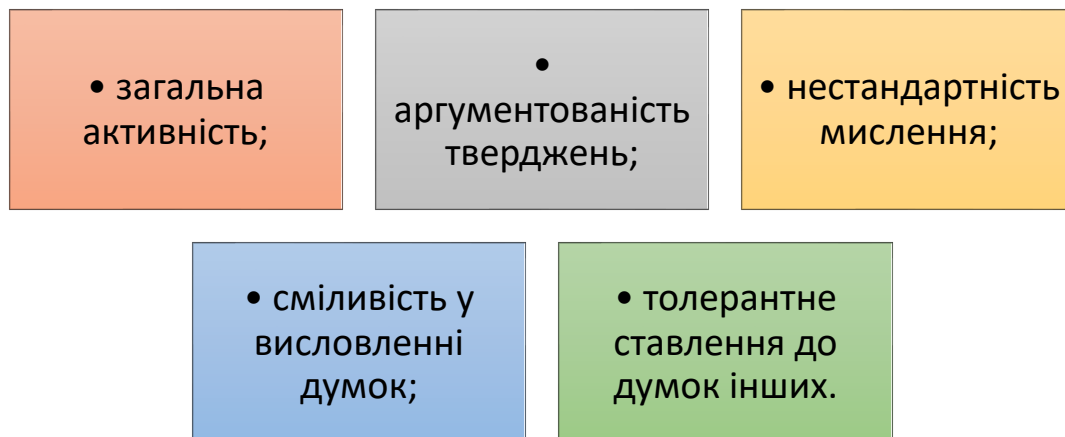

Наприкінці уроку здобувачі середньої освіти презентують результати власної дослідницької діяльності. Критично підходячи до справи, висловлюють думки з приводу почутого й побаченого на уроці, оцінюють виступи одне одного.

Учитель коригує, виправляє помилки, висловлює свої побажання, після чого формулює домашнє завдання. Оскільки під час уроку учні часто висловлюють «неправильні» з точки зору загальноприйнятих норм думки, оцінювати балами їхню роботу на уроці не варто.

Контроль логічно обмежити оцінюванням діяльності школярів з виконання проєкту, активно залучаючи до цього процесу здобувачі середньої освіти.

Оцінювання відбувається за такими критеріями [40]:

Проектна діяльність є комплексною формою навчання, тому її оцінювання потребує врахування як процесу, так і результатів виконання проекту.

Ефективність проектної діяльності оцінюють на основі таких критеріїв:

- ✓ змістовність і глибина виконаної роботи: наскільки проект відповідає темі, завданням та обраній проблемі, рівень опрацювання матеріалу, логічність висновків;
- ✓ творчий підхід: оригінальність ідей, нестандартні рішення, інноваційність пропозицій;
- ✓ рівень самостійності учнів: ступінь самостійності під час пошуку, обробки інформації та виконання завдань;
- ✓ комунікативні навички: здатність працювати у групі, дотримання культури спілкування, вміння презентувати результати роботи;
- ✓ якість кінцевого продукту: відповідність продукту поставленим завданням, його функціональність, естетичність, практичність;
- ✓ рефлексія: здатність учнів оцінити власну діяльність, виявити сильні та слабкі сторони роботи над проектом.

У процесі оцінювання проектів використовуються різноманітні методи, зокрема:

- ✓ спостереження за діяльністю учнів: оцінюється процес виконання завдань, рівень залучення, активність і відповідальність учасників проєкту;
- ✓ анкетування та опитування: учні висловлюють свої враження щодо виконання проєкту, обговорюють труднощі та переваги;
- ✓ аналіз продукту проєкту: детальне вивчення створеного продукту з урахуванням критеріїв якості;
- ✓ самооцінка та взаємооцінка: учні оцінюють власну участь у проєкті та роботу інших членів групи, що сприяє розвитку критичного мислення та відповідальності.

Для забезпечення об'єктивності та прозорості оцінювання використовуються такі інструменти:

- ✓ *рубрики (критеріальні матриці)*: створюються таблиці з чіткими критеріями оцінювання та відповідними шкалами балів;
- ✓ *чек-листи*: списки завдань, за якими перевіряється виконання всіх етапів проєкту;
- ✓ *презентації та захист проєкту*: усна або візуальна демонстрація результатів роботи з подальшим обговоренням і оцінюванням;
- ✓ *щоденники або портфоліо проєкту*: записи про виконану роботу, труднощі та досягнення, які допомагають відстежити прогрес.

При оцінюванні групових проєктів важливо враховувати внесок кожного здобувача середньої освіти в загальний результат. Для цього:

- ✓ *оцінюється як індивідуальна робота (участь у плануванні, виконанні окремих завдань, підготовці матеріалів), так і загальний результат;*
- ✓ *проводяться рефлексивні бесіди, де учасники групи обговорюють ролі, внесок кожного члена команди;*
- ✓ *використовується взаємооцінка, яка дозволяє виявити справедливість розподілу обов'язків у групі.*

Серед проблем, які виникають при оцінюванні проєктної діяльності, можна виокремити:

- ✓ суб'єктивність у визначенні внеску кожного учня;
- ✓ недостатня розробленість чітких критеріїв оцінювання для різних видів проєктів;
- ✓ складність у врахуванні всіх аспектів діяльності (процесу, продукту, рефлексії).

Оцінювання проєктної діяльності здобувачів середньої освіти є ключовим етапом освітнього процесу, що сприяє комплексному аналізу не лише кінцевого продукту, а й навчального процесу загалом. Воно дозволяє врахувати індивідуальний внесок кожного учня, якість виконання проєкту, активність та рівень розвитку компетентностей. Ефективне оцінювання потребує чіткого визначення критеріїв та їхнє оголошення здобувачам середньої освіти ще на початкових етапах роботи.

Використання зовнішнього оцінювання дозволяє відслідковувати ефективність роботи, виявляти недоліки та вчасно вносити корективи. Особливості оцінювання залежать від типу і тематики проєкту, а також умов його виконання.

Для дослідницьких проєктів важливим є поетапний підхід, адже успішність результату значною мірою залежить від правильної організації роботи на кожному етапі.

Отже, підхід до оцінювання проєктної діяльності має бути гнучким, структурованим і враховувати як процес, так і оформлення результатів.

2.5 Висновки до розділу II

Проектна технологія навчання забезпечує для здобувачів середньої освіти можливість розв'язувати реальні проблеми, використовуючи набуті знання на практиці. У процесі реалізації проекту здобувачі освіти не лише опановують нові знання, а й розвивають навички самостійного пошуку, обробки інформації та критичного мислення.

Проектне навчання формує мовну особистість, яка здатна вільно і творчо виражати себе мовою та розуміти світ через неї.

Етапи роботи над проектом можуть варіюватися, проте зазвичай включають: підготовку, планування, реалізацію, презентацію й рефлексію. Такий підхід сприяє формуванню творчих, самостійних особистостей і ефективно підготовлює до вирішення комплексних завдань у реальному житті.

Упровадження особистісно орієнтованого навчання в сучасній системі освіти сприяє розвитку творчих і пізнавальних здібностей здобувачів. Важливим інструментом у цьому процесі є технологія вебквестів, яка дає можливість школярам самостійно здобувати знання через виконання інтерактивних, пошуково-пізнавальних завдань. Структуровані етапи квестів, що включають створення сюжету, розподіл завдань і групову роботу, дозволяють здобувачам середньої освіти поглиблювати знання й формувати навички критичного мислення та самоорганізації. Використання таких методик, зокрема у форматі навчальних ігор, мотивує здобувачів середньої освіти до активної роботи та допомагає реалізувати особистісний потенціал кожного, що є ключовим аспектом сучасної педагогічної практики.

Проектна діяльність в освіті ефективно розвиває комунікативні навички учнів, включаючи вміння висловлювати свої думки, слухати інших, вести дискусії, та логічно формулювати і відстоювати власну позицію. Вона сприяє засвоєнню соціально важливих навичок взаємодії та поведінки в команді, оскільки здобувачі навчаються оцінювати, контролювати та підтримувати один одного в процесі роботи над спільним завданням.

Участь у проєкті змінює роль здобувача від пасивного слухача до активного суб'єкта діяльності, що розвиває вміння приймати рішення та брати на себе відповідальність за свої дії і дії групи загалом. Таким чином, метод проєктів формує не лише знання, а й важливі соціальні та особистісні якості учнів.

Оцінювання проєктної діяльності є критично важливим етапом навчального процесу, оскільки воно дозволяє вчителю не тільки оцінити кінцевий результат, а й відслідковувати процес роботи, активність учнів та розвиток їхніх компетентностей. Комплексний підхід до оцінювання передбачає врахування індивідуального внеску кожного здобувача середньої освіти поряд із загальною якістю проєкту.

Ретельно визначені критерії, такі як змістовність, процес виконання, презентація та рефлексія, забезпечують об'єктивність і точність оцінки, допомагаючи здобувачам середньої освіти усвідомити свої досягнення й можливі напрямки для поліпшення роботи над проєктом.

РОЗДІЛ III.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ

3.1 Організація й проведення експерименту

Мета цього розділу – презентувати результати експериментального дослідження, спрямованого на виявлення ефективності методу проєктів у формуванні граматичної компетентності учнів 9 класів.

Упродовж дослідження необхідно було організувати освітній процес у двох експериментальних групах: в одній (**9-Б клас**) застосовувався метод проєктів, тоді як у другій (**9-Г клас**) використовували традиційні методи навчання. Такий підхід дозволив провести порівняльний аналіз результатів освітньої діяльності здобувачів, що сприяло визначенню переваг і недоліків обраної методики.

Об’єкт дослідження – процес застосовування методу проєктів з української мови в 9-Б класі.

Предмет дослідження – вивчення впливу методу проєктів на формування граматичної компетентності школярів.

Мета дослідження – оцінити результативність застосування методу проєктів під час вивчення граматики на уроках української мови.

Відповідно до мети дослідження було визначено наступні **завдання**:

- розробити тематику проєктів;
- підготувати методичні рекомендації для здобувачів середньої освіти під час виконання проєктів;
- розробити тестування для перевірки динаміки розвитку граматичної компетенції;
- побудувати діаграму рівня сформованості граматичної компетенції учнів 9-Б класу.

Методи дослідження:

- *тестування школярів з метою виявлення рівнів сформованості граматичної компетенції;*

– спостереження уроків здобувачів середньої освіти, де застосовувалися проєктні методи.

Етапи організації експерименту:

1. Підготовчий етап:

- ✓ визначення навчального матеріалу, що вивчатиметься в рамках проєктної діяльності;
- ✓ розробка проєктів різного типу: дослідницьких, творчих, інтеграційних;
- ✓ підготовка методичних рекомендацій для здобувачів середньої освіти.

2. Основний етап:

- ✓ виконання проєктів в 9-Б класі протягом семестру.

3. Заключний етап:

- ✓ підсумкове тестування учнів обох класів;
- ✓ аналіз результатів та їхнє порівняння.

3.1.1 Орієнтовна тематика проєктів

Орієнтовна тематика проєктів для формування граматичної компетентності здобувачів середньої освіти 9 класу має важливе значення для розвитку їхньої мовної культури та практичного застосування знань з української мови. Проєкти, орієнтовані на інтеграцію теоретичних знань із граматики та їхнього використання в різних життєвих ситуаціях, сприяють підвищенню мотивації мови здобувачів середньої освіти, формуванню критичного мислення та вдосконаленню комунікативних навичок.

Теми проєктів мають бути актуальними, цікавими для здобувачів середньої освіти й спрямованими на вирішення конкретних завдань, таких як покращення орфографічної грамотності, засвоєння норм синтаксису, розвиток умінь стилістичного аналізу текстів тощо.

Орієнтовна тематика проєктів:

1. Лексика та граматика в сучасному житті здобувача середньої освіти

Проєкт: «Сучасний словник школяра»: здобувачі створюють словник із сучасними молодіжними словами, фразеологізмами та неологізмами, пояснюючи їхню граматичну структуру й значення.

2. Граматика в рекламі

Проєкт: «Граматичний аналіз рекламних слоганів»: дослідити граматичну будову речень у слоганах, з'ясувати, які частини мови використовуються найчастіше.

3. Розвиток синтаксису через творчість

Проєкт: «Створюємо казку чи оповідання»: написання власного твору з використанням складносурядних, складнопідрядних та безсполучникових речень.

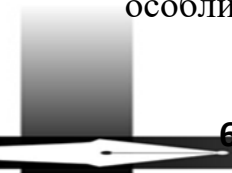
4. Сучасні меми і граматика

Проект: «**Граматичний аналіз мемів**»: здобувачі середньої освіти досліджують, як граматичні особливості української мови використовуються у створенні гумору в мемах.

5. Українська мова в професії

Проект: «**Граматика професійного мовлення**»: дослідити мовлення певної професії (журналіст, лікар, учитель), визначити граматичні особливості.

6. Українська мова в історії

Проект: «**Мовний портрет епохи**»: вивчення граматики текстів різних історичних періодів (стародавні, літературні твори 19-20 століть).

7. Екологія та мова

Проект: «**Екологічний словник у граматичних категоріях**»: розробити міні-словник екологічних термінів, аналізуючи їх морфологічні й синтаксичні особливості.

8. Мова соцмереж і граматика

Проект: «**Граматичні помилки у спілкуванні в соцмережах**»: здобувачі середньої освіти збирають приклади повідомлень із соцмереж, аналізують найпоширеніші помилки й пропонують способи їх виправлення.

9. Етимологія та граматика

Проект: «**Історія слова**»: здобувачі середньої освіти обирають цікаві слова, досліджують їх походження й граматичні зміни, які вони зазнали.

10. Прислів'я та граматики

Проект: «Мудрість у словах»: здобувачі середньої освіти аналізують граматичну будову прислів'їв і приказок, визначають типи речень та граматичні форми.

11. Фантазійні мови і українська граматики

Проект: «Як створити власну мову?»: здобувачі середньої освіти намагаються створити просту фантазійну мову, використовуючи знання з української граматики як базу.

12. Роль прийменників у мовленні

Проект: «Як речення змінюється без прийменників ?»: дослідити прийменники у текстах, створити порівняльний аналіз з реченнями, де їх вилучено.

13. Мовні норми в публічному мовленні

Проект: «Граматики політиків і медіа»: здобувачі середньої освіти аналізують виступи публічних осіб або журналістів, виділяють граматичні помилки та пропонують коригування.

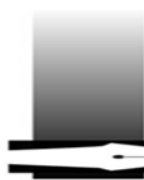
14. Граматики в музиці

Проект: «Грамотичний аналіз українських пісень»: вивчення граматики текстів сучасних чи народних пісень: використання частин мови, речень, ритміки.

15. Шкільний сленг у граматичному контексті

Проект: «Мовна мода серед учнів»: зібрати приклади шкільного сленгу, визначити його граматичні категорії й створити «правила» для збереження грамотності.

16. Мова й кіно

Проект: «Граматика в українських фільмах»: аналіз діалогів персонажів фільмів або серіалів: їхня відповідність мовним нормам.

17. Зміни в мові – зміни у граматиці

Проект: «Граматика крізь століття»: дослідження, як змінилася граматика української мови від стародавніх текстів до сучасності.

Отже, проєктна діяльність у 9 класі допомагає не лише засвоїти граматичні правила, а й усвідомити їхню практичну цінність, закладаючи основи для формування грамотної, творчої та соціально відповідальної особистості.

Використання проєктної діяльності дозволяє зробити процес навчання більш творчим, інтерактивним та індивідуалізованим, що є ключовим аспектом компетентнісного підходу до освіти.

3.1.2 Методичні рекомендації для здобувачів середньої освіти під час виконання граматичних проєктів з української мови

Граматичні проєкти з української мови є ефективним способом поглиблення знань, розвитку творчих здібностей і вдосконалення комунікативних навичок. Для досягнення успіху в роботі над проєктом пропонуємо такі *рекомендації*:

1. Вибір теми

✓ Оберіть тему, яка викликає інтерес або стосується ваших освітніх потреб (наприклад, «*Типи речень за метою висловлювання*» чи «*Правопис складних слів*»).

✓ Зверніться до вчителя для уточнення завдання та очікуваних результатів.

2. Планування роботи

✓ *Поставте мету проєкту*: що саме ви хочете дізнатися або продемонструвати (наприклад, показати різноманітність способів використання сполучників у текстах).

✓ *Складіть план*: аналіз літератури та джерел; практична частина (збирання прикладів, складання вправ, створення таблиць); узагальнення отриманих результатів.

✓ Підготовка до презентації.

✓ Розподіліть етапи роботи в часі.

3. Пошук інформації

✓ Використовуйте підручники, довідники, онлайн-ресурси. Звертайте увагу на достовірність джерел.

✓ Робіть конспекти, виписуйте приклади та правила.

4. Виконання практичної частини

✓ *Складання вправ*: створюйте завдання на основі вивченого матеріалу (наприклад, знайти помилки у реченнях чи доповнити речення відповідними словами).

✓ *Аналіз текстів:* обирайте художні чи публіцистичні тексти для ілюстрації граматичних явищ.

✓ *Творча складова:* створіть вірш, есе або кросворд із використанням граматичного матеріалу.

5. Узагальнення результатів

✓ *Структуруйте інформацію:* використовуйте таблиці, схеми або графіки для наочності.

✓ *Висловіть власні висновки:* чому вивчення цього матеріалу важливе та як його можна використовувати в практиці.

6. Підготовка до презентації

✓ *Оберіть зручний формат подання результатів:* презентація PowerPoint, плакат, текстовий документ чи відео.

✓ Тренуйтеся висловлювати свої думки чітко та грамотно.

7. Робота в групі (якщо передбачено)

✓ Розподіліть обов'язки між учасниками.

✓ Підтримуйте спільну комунікацію для координації роботи.

✓ Перевіряйте виконання частин проєкту перед підсумковим оформленням.

8. Самооцінка та рефлексія

✓ Проаналізуйте, чи вдалося досягти поставленої мети.

✓ Визначте, що вдалося найкраще, а над чим варто працювати в майбутньому.

Ці рекомендації допоможуть ефективно виконувати граматичні проєкти, розвивати мовну компетенцію та навички самостійної роботи.

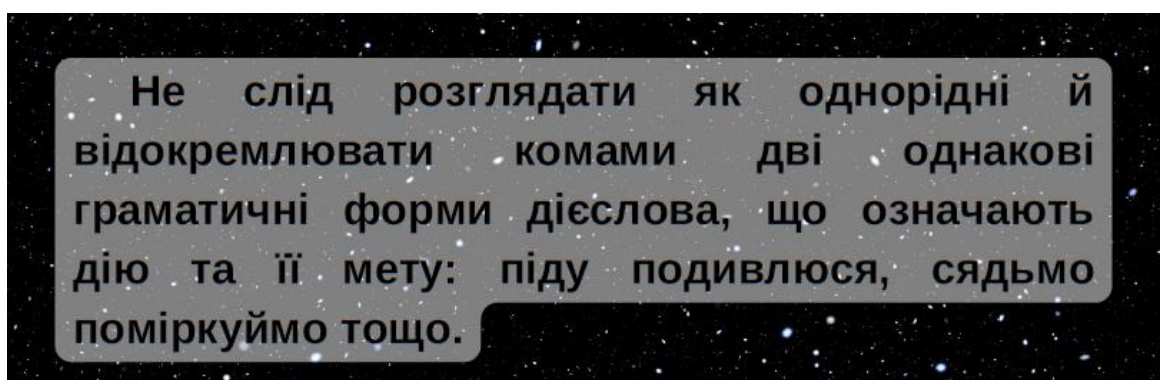
3.2 Створення творчих проєктів здобувачами освіти 9-Б класу

3.2.1 Закладки-стрічки з граматики

Проекти сприяють не лише вивченню граматики, а й розвитку критичного мислення, творчості та практичного застосування знань. Здобувачі середньої освіти активно виявляли ініціативу під час створення проєктів, самостійно обирали та пропонували теми, які їх зацікавили. Вони охоче залучилися до процесу підготовки, розробляючи власні ідеї для проєктів, а також шукали творчі підходи до їхнього виконання. Завдяки цьому школярі відчували відповідальність за свою роботу, що позитивно вплинуло на їхню мотивацію. Здобувачі середньої освіти, завдяки своїм творчим ідеям та натхненному підходу до обраних тем, стали прикладом для інших, показуючи, як інноваційні рішення можуть зробити навчальний процес захоплюючим та результативним.

Здобувачі вирішили внести свою частку в популяризацію української мови та паперових книг, створивши особливі закладки з граматичними правилами. Ініціатива спрямована на те, щоб надихнути читачів частіше обирати друковані книги та підтримати здобувачів середньої освіти у вивченні рідної мови (Див. Додаток 2).

https://www.canva.com/design/DAGVJC7_jfo/PG2ARksuP1ruGqfHcOT9oA/edit?utm_content=DAGVJC7_jfo&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

3.2.2 Електронна газета

Створення електронної газети як проєкту з української мови є чудовим методом розвитку творчих, дослідницьких та мовних навичок здобувачів середньої освіти. Такий проєкт допомагає їм навчитися працювати в команді, удосконалювати навички письма, редагування текстів, дизайну та використання сучасних технологій.

Електронна шкільна газета може бути виконана відразу в декількох форматах:

- а) копія друкованої версії шкільної газети у форматі pdf;
- б) у вигляді порталу / сайту або розділу на сайті школи;
- в) у вигляді групи в соціальній мережі: «Instagram», «Фейсбук», «Telegram».

Етапи створення електронної газети:

1. Вибір тематики:

Учні разом із вчителем визначають тему газети, наприклад:

- ✓ «Новий український правопис».
- ✓ «Синтаксичні конструкції в інтернет-комунікації».

2. Формування редакційної команди:

Розподіл обов'язків: *головний редактор, журналісти, коректори, дизайнери, фотографи.*

3. Збір матеріалів: *статті, інтерв'ю, фотографії, ілюстрації, відео або інтерактивні елементи (якщо газета мультимедійна).*

4. Написання текстів:

Учні створюють статті, нариси, рецензії, творчі розповіді або замітки.

5. Оформлення газети:

Використання редакторів (наприклад, Canva, Microsoft Publisher);
Додавання графічних елементів та структурування розділів.

6. Презентація:

Готову електронну газету можна представити на шкільному сайті, у соціальних мережах або через платформу Google Classroom.

7. Оцінювання:

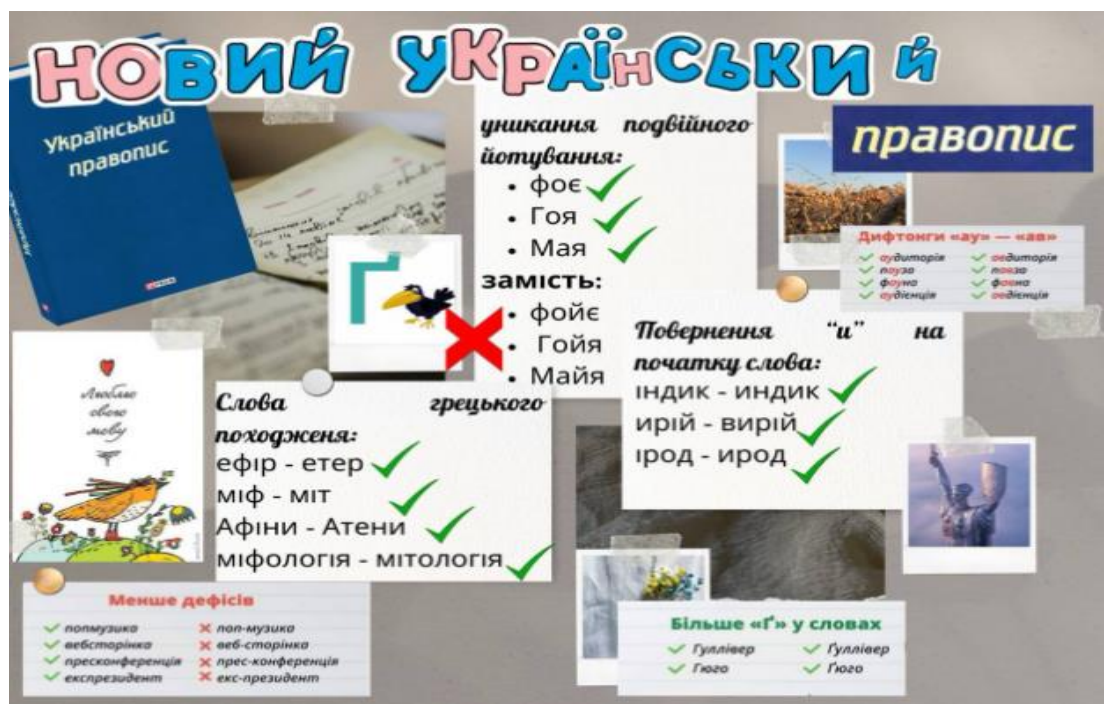
Учитель оцінює зміст, оформлення, грамотність та креативність учнів.

Такий проєкт допомагає зробити уроки цікавішими, а також розвиває навички ХХІ століття: критичне мислення, креативність та цифрову грамотність.

Здобувачі освіти, працюючи над творчим проєктом, створили електронну стінгазету під назвою «Новий український правопис». У цьому проєкті вони зібрали та представили ключові зміни та особливості нового правопису, додавши приклади для кращого розуміння та запам'ятовування правил.

Завдяки інтерактивному формату стінгазети, яку можна переглядати онлайн, інші здобувачі середньої освіти мали можливість легко ознайомитися з нововведеннями, а самі авторські проєкти стали прикладом для своїх однокласників, заохочуючи їх.

https://www.canva.com/design/DAGVI10odhA/2xdDVEN4fii4m1EKpdd1Xg/edit?utm_content=DAGVI10odhA&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Ще одним прикладом створення електронної газети є стіннівка «Цитата», у якій висвітлено етапи створення цитат, наведено приклади правильного оформлення цитат (за творчістю Григорія Сковороди)

https://www.canva.com/design/DAGYgr8OfLc/U_NoIHM3-eo3C1EBttF_zw/edit?utm_content=DAGYgr8OfLc&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

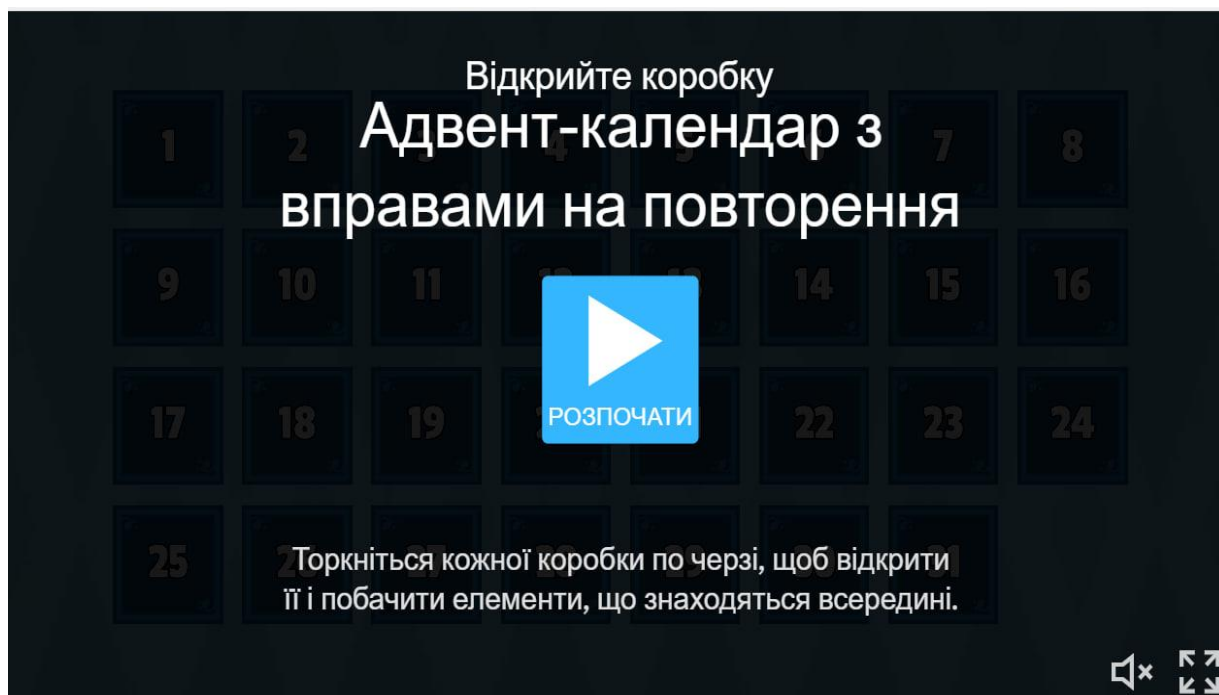
Переваги електронної стіннівки:

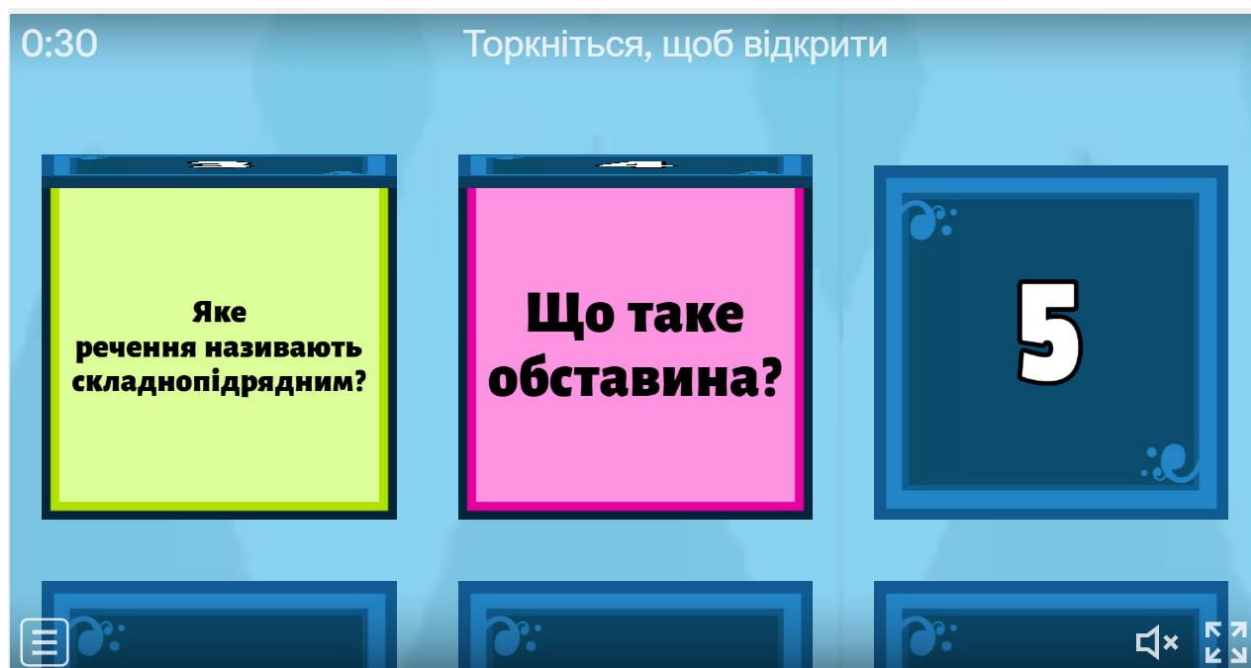
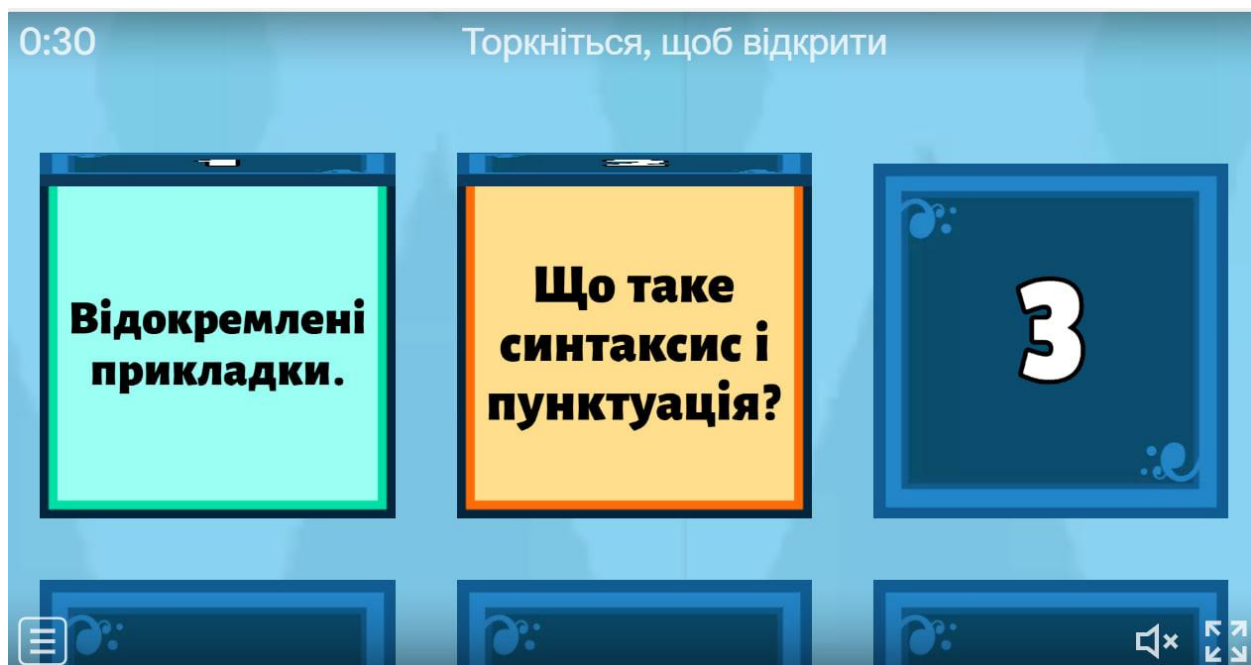
- ✓ оперативність;
- ✓ можливість розширення кола читачів;
- ✓ матеріали / світлини на сайті або в соціальній мережі можуть публікуватися в будь-якій кількості й будь-якого розміру, але дедлайн (останній термін здачі) матеріалу все одно повинен бути;
- ✓ менш затратна у виробництві;
- ✓ можна викласти відео / звук, покликання на цікаві ресурси [100, с. 16-17].

3.2.3 Адвент-календар на платформі Wordwall

Для підготовки НМТ здобувачі освіти створили адвент-календар на платформі Wordwall.

Такий адвент-календар передбачав повторення вивченого із синтаксису і пунктуації через відкриття однієї коробки ящика щодня, упродовж місяця.

Отже, здобувачі освіти краще запам'ятовували навчальний матеріал завдяки інтеграції творчих завдань в освітній процес. Таким чином, інноваційний підхід довів свою перспективність у засвоєнні знань та креативному підходу до створення тематичних проєктів.

3.2.4 Тести для перевірки рівня сформованості граматичних знань

Для перевірки рівня сформованості граматичних знань та вмінь учнів 9 класу пропонуємо виконати такий тест.

Шановні учні!

Цей тест створений, щоб перевірити ваші знання із синтаксису та пунктуації. Завдання спрямовані на те, щоб ви продемонстрували вміння розрізняти види речень, правильно розставляти розділові знаки, аналізувати підрядні речення, а також визначати роль окремих слів у реченнях.

Під час виконання тесту звертайте увагу на логіку побудови речень і правила пунктуації. Пам'ятайте, що уважність і ґрунтовне знання правил української мови допоможуть вам впоратися із завданнями на відмінно.

Бажаємо успіху!

I варіант

1. Визначте вид речення за метою висловлювання та будовою (2 бали):

- а) Яка сьогодні гарна погода!
- б) Коли настане весна, все довкола оживе.

2. Розставте розділові знаки у реченнях (2 бали):

- а) Ми вірили що перемога буде за нами.
- б) Сонце зайшло за горизонт і зникло за лісом.
- в) У небі виднілися хмари великі важкі як гори.

3. Побудуйте речення з однорідними членами та виділіть їх (2 бали):

Приклад: У саду цвіли яблуні, груші, сливи.

4. Визначте тип підрядного речення (2 бали):

- а) Він розповів, що влітку планує поїхати до Карпат.
- б) Дерево нахилилося так, ніби збиралося впасти.

5. Знайдіть у реченні вставні слова та визначте їхню роль (2 бали):

Я, без сумніву, зроблю все можливе, щоб виконати завдання.

6. Творче завдання(5 балів):

Напишіть 5-7 речень про улюблений вид спорту, використовуючи:

- ✓ *складнопідрядний зв'язок;*
- ✓ *однорідні члени речення;*
- ✓ *дієприкметниковий або дієприслівниковий зворот.*

II варіант

1. Визначте вид речення за метою висловлювання та будовою (2 бали):

- а) Чи знаєш ти відповідь на це запитання?
- б) Коли ми дійшли до річки, сонце вже сідало за горизонт.

2. Розставте розділові знаки у реченнях (2 бали):

- а) Ми йшли лісом а потім зупинилися біля галявини.
- б) Книга цікава захоплююча і пізнавальна.
- в) Я не знав що у світі є так багато красивих місць.

3. Побудуйте речення з відокремленими членами речення та виділіть їх (2 бали):

Приклад: Дівчина, усміхаючись, підійшла до нас.

4. Визначте тип підрядного речення (2 бали):

- а) Ми знали, куди йти.
- б) Коли закінчиться дощ, ми підемо гуляти.

5. Знайдіть у реченні звертання та вставні слова, поясніть їхню роль (2 бали):

Друзі, на щастя, усе завершилося добре.

6. Творче завдання(5 балів)

Напишіть 5-7 речень про улюблений вид спорту, використовуючи:

- ✓ *складнопідрядний зв'язок;*
- ✓ *однорідні члени речення;*
- ✓ *дієприкметниковий або дієприслівниковий зворот.*

Критерії оцінювання

- ✓ 2 бали за 1-5 правильно виконане завдання.
- ✓ 5 балів за 6(творче завдання)

Максимальна кількість: 15 балів.

Цей тест дозволяє оцінити різні аспекти граматичної компетенції: *знання правил, уміння трансформувати речення, аналіз тексту та творче використання граматичних форм.*

3.3 Аналіз результатів експерименту

Аналіз результатів експерименту засвідчив відмінності між традиційним вивченням граматичної системи мови у 9-Б і 9-Г класах профільної школи та інноваційним впровадженням методу проєктів в освітній процес.

Мал.1 Рівень сформованості граматичної компетенції

Проаналізувавши результати експерименту, висновкуємо про те, що:

- ✓ **учні 9-Б класу** показали *високий рівень* тестування, що становить 62% ;
- ✓ **учні 9-Г класу** продемонстрували збереження традиційного рівня мотивації до навчання, що становить 32 %.

На основі отриманих результатів можна зауважити про те, що метод проєктів є ефективним засобом у формуванні граматичної компетентності здобувачів середньої освіти, оскільки забезпечує якісне засвоєння знань і їхнє використання в практичній діяльності.

При застосуванні проєкту, на нашу думку, позитивними вважаємо такі моменти:

✓ **підвищення мотивації до вивчення граматики:** проєкти мають творчий і практичний характер, що робить навчання цікавішим для здобувачів середньої освіти; вони відчують задоволення від результатів своєї роботи, що стимулює їх до подальшого вивчення;

✓ **формування практичних навичок застосування знань:** метод проєктів дозволяє здобувачам середньої освіти інтегрувати вивчені граматичні правила у практичні завдання: створення текстів, редагування, мовленнєві вправи;

✓ **розвиток комунікативних навичок:** виконуючи проєкти у групах, здобувачі середньої освіти співпрацюють, обговорюють ідеї, шукають спільні рішення;

✓ **зростання самостійності та відповідальності:** робота над проєктами передбачає самостійне планування, пошук і опрацювання інформації, що розвиває в здобувачів середньої освіти навички організації власного часу та відповідальності за виконання завдань;

✓ **розвиток творчого потенціалу:** проєктна діяльність стимулює здобувачів середньої освіти до генерування нових ідей, застосування нестандартних підходів у вирішенні завдань, що сприяє розвитку їхньої креативності;

✓ **перспективи впровадження методу проєктів:** метод проєктів може стати основою для інноваційного підходу до навчання граматики, оскільки дозволяє поєднувати теоретичне та практичне засвоєння матеріалу, підвищує інтерес учнів до навчання та сприяє розвитку ключових компетентностей, необхідних у сучасному суспільстві.

Таким чином, результати дослідження підтверджують ефективність методу проєктів як засобу формування граматичної компетентності здобувачів освіти та його значний потенціал для вдосконалення освітнього процесу в профільній школі.

3.4 Висновки до розділу III

Експериментальне дослідження ефективності методу проєктів у формуванні граматичної компетентності здобувачів середньої освіти показало значну перевагу цього підходу над традиційними методами навчання.

За результатами проведеного тестування було встановлено рівень сформованості граматичної компетентності здобувачів. Аналіз результатів засвідчив, що здобувачі середньої освіти продемонстрували різний ступінь володіння граматичними знаннями, навичками та вміннями.

Залученість у проєктну діяльність 9-Б класу значно підвищила мотивацію до навчання, оскільки 62% здобувачів досягли високого рівня граматичної компетентності та продемонстрували зацікавленість у практичному застосуванні граматичних правил.

Здобувачі середньої освіти активно виконували проєкти, які охоплювали творчі та практичні завдання, що сприяло формуванню в них відповідальності, самостійності та навичок співпраці в команді. Здобувачі середньої освіти зазначали, що такий підхід до вивчення граматики був для них цікавим і мотивуючим. Як наслідок, зросла загальна зацікавленість до навчання, а також підвищилась якість виконання завдань.

Здобувачі 9-Г класу, де використовувались традиційні методи, показали збереження початкового рівня мотивації та здебільшого фокусувались на механічному запам'ятовуванні правил.

Упродовж проведення експерименту ми виявили за доцільне створення методичних рекомендацій для розробки проєктів, які б містили чіткі інструкції, практичні поради та інструменти, які були б спрямовані на підвищення ефективності процесу створення проєктів. Створюючи рекомендації, ми враховували сучасні підходи до проєктної діяльності, забезпечуючи структурований підхід до реалізації задумів/

Таким чином, метод проєктів сприяє кращому засвоєнню знань, розвитку комунікативних та мовленнєвих навичок.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та практичне розв'язання проблеми формування граматичної компетентності здобувачів середньої освіти з використанням методу проєктів у процесі навчання української мови у закладі загальної середньої освіти.

Наукова література з теми дослідження дала змогу проаналізувати різні погляди на тлумачення поняття «граматична компетентність» та витлумачити зміст поняття як важливого чинника, що репрезентує стійкі знання граматичних одиниць, граматичних категорій, граматичних значень, цілісної системи відношень мовних одиниць, їх стилістичних функцій; належний рівень сформованості граматичних умінь і навичок; мовленнєвого досвіду використання граматичних одиниць у різних комунікативних ситуаціях, достатню унормованість усного й писемного мовлення здобувачів; сформованих цінностей і ставлення.

Метод проєктів визначено, з одного боку, як такий, що передбачає використання широкого спектру проблемно-дослідницьких, пошукових завдань, спрямованих на реальний, практичний результат, а з іншого – як спосіб досягнення певної мети шляхом детального опрацювання проблеми, результатом чого має бути конкретний інтелектуальний продукт, оформлений певним чином: стіннівка, мультимедійна презентація, проспект, фрагмент хрестоматії, словника тощо.

Проектування, за нашими спостереженнями, спрямовує навчання здобувачів середньої освіти на самостійну діяльність. Метод проєктної діяльності, або метод проєктів, є «універсальним», оскільки синтезує проблемний, дослідницький та пошуковий методи навчання й, на відміну від традиційних методів, не передбачає однакових настанов і вказівок для загальної роботи всіх здобувачів класу. Головна його мета – створити особливе розвивальне середовище, яке забезпечить стійку мотивацію навчальної діяльності старшокласників; упровадження інтерактивної діяльності на всіх етапах навчання; формування вмінь і навичок як самостійної, так і

кооперативної роботи на основі пошукової діяльності задля досягнення очікуваного результату.

У кваліфікаційному дослідженні було зацентовано увагу до теорії і практики проєктної діяльності здобувачів на уроках української мови, яка відповідає тенденціям розвитку сучасної освіти, її розбудові на засадах особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів.

Упродовж написання кваліфікаційної роботи ми апробували метод проєктів на інноваційній платформах Canva, Wordwall чим активізували пізнавальну діяльність здобувачів освіти, покращили рівень засвоєння граматичних явищ.

Результатом цієї інноваційної форми роботи є створення:

✓ **вебквесту** *«Космічна подорож граматичними галактиками»*.

https://www.canva.com/design/DAFwaHjRpJU/mCtdYNR6wQ3CDnc5pn058A/edit?utm_content=DAFwaHjRpJU&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

✓ **електронні газети**

https://www.canva.com/design/DAFyKPMCEVI/R4N84OzL1C6p4_cuiX0kbQ/edit?utm_content=DAFyKPMCEVI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

https://www.canva.com/design/DAGYgr8OfLc/U_NoIHM3-eo3C1EBttF_zw/edit?utm_content=DAGYgr8OfLc&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

✓ **закладок-стрічок з граматики української мови**

https://www.canva.com/design/DAGVJC7_jfo/PG2ARksuP1ruGqfHcOT9oA/edit?utm_content=DAGVJC7_jfo&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

✓ **адвент-календар платформи Wordwall**

<https://wordwall.net/uk/resource/72054957/%d0%b0%d0%b4%d0%b2%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b5%d0%bd%d0%b4%d0%b0%d1%80%d0%b7%d0%b2%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%b0%d0%bc%d>

Завдяки таким інноваційним формам проєктної діяльності нам вдалося залучити школярів до активного навчання та стимулювати їх до самостійного опрацювання мовного матеріалу.

У III Розділі нашої роботи ми провели експериментальне дослідження, де за допомогою тестування визначили рівні сформованості граматичної компетентності здобувачів освіти. Така форма роботи дозволила перевірити рівень сформованості граматичної компетентності в здобувачів. Отримані результати підтвердили ефективність використання методу проєктів.

Ми дійшли висновку, що застосування методу проєктів в освітній діяльності профільної школи забезпечує:

- ✓ *високий рівень пізнавальної, розумової, мовленнєвої активності учнів;*
- ✓ *розвиток логічного варіативного мислення;*
- ✓ *набуття проєктивної культури, комунікабельності, ініціативності, здатності співпрацювати індивідуально і в колективі на спільний результат;*
- ✓ *можливість здійснити власний вибір ідей, способів діяльності, норм, моделей поведінки, випробувати себе в різних ролях;*
- ✓ *становлення успішної особистості.*

Результати експериментального навчання довели, що пропонована методика забезпечила цілісність та доречність функціонування методу проєктів, спрямованого на формування граматичної компетентності здобувачів середньої освіти на уроках української мови у закладі загальної середньої освіти. Особливе місце відведено творчим, дослідницьким проєктам, що створювали для здобувачів освіти умови пошуку, дослідження, розв'язання проблеми.

Результати експерименту підтвердили ефективність використання методу проєктів у процесі вивчення граматики української мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арванітопуло Е. Г. Педагогічні основи використання проектної методики у навчанні іноземних мов. *Теоретичні питання освіти та виховання*: зб. наук. праць. Вип. 13. Київ : Вид. центр КДЛУ, 2000. С. 21–23.
2. Абашина Н. С. Розвиток ключових життєвих компетенцій через метод проектів. *Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати*: Практико-зорієнтований збірник / Кер. авт. кол. С. Шевцова; Наук. кер. і ред. канд. істор. наук І. Г. Єрмаков. Київ : «Департамент», 2003. С. 257–258.
3. Артющкіна Л. М., Рудь О. М. Мовленнєва компетентність як складова комунікативного процесу державних службовців [Електронний ресурс]. URL: soippo.narod.ru/documents/konf_zhuk/artushkina_rud.doc
4. Бакум З. П. Інноваційні технології в навчанні рідної мови. *Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія. Педагогіка* : зб. наук. пр. Київ : Університет, 2007. № 8. С. 59–65.
5. Бартенєва І. О. Проектна технологія навчання в сучасних закладах освіти [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки*. 2016. № 5. С. 7–11. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpupupp_2016_5_3
6. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: Навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2005. 180 с.
7. Белікова Ю. Ю. Проектна технологія як особливий компонент сучасної методики [Електронний ресурс]. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 5. С. 74–78. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2014_5_14
8. Бондаренко Г. Метод проектів як засіб удосконалення методичної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури [Електронний ресурс]. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 24(2). С. 102–109. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_24\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_24(2)_17)

9. Бондаренко Т. З досвіду організації практико-орієнтованих проєктів у середніх класах [Текст]. *Рідна школа*. 2006. № 12. С. 77–78.
10. Богатько В. В. Сологуб Н. Ю. Методика створення вебквесту як форми проєктної діяльності на уроках української мови. *The 3rd International scientific and practical conference «Current trends in scientific research development»* (October 17-19, 2024) BoScience Publisher, Boston, USA. 2024. P. 464–473.
11. Богатько В. В., Бевз М. О. УРОК УКРАЇНСЬКОЇ ПО НОВОМУ (ЕЛЕМЕНТИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ CLASSCRAFT У 5 КЛАСІ). MODERN SCIENCE: INNOVATIONS AND PROSPECTS: *The 5th International scientific and practical conference «Modern science: innovations and prospects* (February 6-8, 2022). SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2022. P 530–537.
12. Бондаренко Н. Методи навчання української мови крізь призму компетентнісного підходу. *Дивослово*. 2013. № 12. С. 2–7.
13. Борисюк О. М. Поняття «Компетентність» в сучасній психолого-педагогічній літературі. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. Вип. 14 (2). С. 43–52.
14. Бугайова Н. А., Вікторіна О. М. Квести і проєкти з використанням Інтернету на уроках української мови і літератури : [навчально-методичний посібник для вчителів української мови і літератури]. Кіровоград : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. 64 с.
15. Буряк В. К. Метод проєктів та формування ключових компетенцій. *Педагогіка вищ. та серед. шк. : зб. наук. пр.* 2011. Вип. 31. С. 3–12.
16. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. *Дивослово*. 2005. № 2. С. 5–19.
17. Ванівська О., Преснер Р. Проєктна технологія в системі компетентнісної освіти [Електронний ресурс]. Молодь і ринок. 2014. № 1. С. 62–66. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_1_13
18. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [укл. і гол. ред. В. Т. Бусел]. Київ–Ірпінь : Перун, 2004. 1440 с.

19. Веніг Н. М. Формування мовленнєвої компетенції старшокласників: автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2001. 16 с.
20. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. 3-тє вид., доопрац. і доп. Київ : Знання, 2008. 566 с.
21. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. 616 с.
22. Глазова О. Компетентнісний підхід у навчанні школярів: суть, перспективи, проблеми. *Методичні діалоги*. 2006. № 5. С. 5–10.
23. Гнаткович Т. Д. Практикум із синтаксису. Складне речення: навчальний посібник. 2-е вид., виправ. і доп. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2005. 36 с.
24. Гнаткович Т. Синтаксис складного речення: Програма факультативного курсу для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів із поглибленим вивченням української мови. *Методичні діалоги*. 2010. № 6. С. 7–13.
25. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 205 с.
26. Горошкіна О. М., Попова Л. О. Сучасний урок української мови: від планування до проведення. Харків : Вид. група «Основа», 2010. Вип. 5 (78). 111 с.
27. Горошкіна, О., Бондаренко, Н., Новосьолова, В., & Попова Л. (2021). МЕТОДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВЕРСІЇ ВЧИТЕЛІВ-ПРЕДМЕТНИКІВ. *Проблеми сучасного підручника*, (27), С. 55–63. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-55-63>
28. Горошкіна О., Попова Л., Нікітіна А. Теорія та практика навчання української мови в старших класах [Текст]: навч. посібник. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 171 с.
29. Голуб Н. Метод проектів у навчанні української мови. *Українська мова і література в школі*. 2013. №8. С. 15–19.

30. Груба Т. Л. Редагування тексту як засіб формування граматичної компетентності учнів профільної школи. *Укр. мова й літ. в шк. Укр.* 2016. № 6. С. 10–12.
31. Груба Т. Л. Використання методу проектів на уроках української мови в профільній школі [Електронний ресурс]. URL : [http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4\(32\)/2.PDF](http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/2015/N4(32)/2.PDF)
32. Гусева О. В. Метод проектів у навчанні мови та літератури. *Українська мова і література в школах України*, 2018, №6, С. 23–28.
33. Дика Н. М. Лінгводидактичні особливості засвоєння граматичних понять учнями 8–9 класів. *Освітологічний дискурс*, 2015. № 3. С. 90–101.
34. Дика Н. М. Засвоєння лінгвістичних понять під час вивчення граматики як аспект формування мовної особистості. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2016. № 25. С. 119–125.
35. Дудік Г. Метод проектів у сучасній школі: з досвіду впровадження проектних технологій. *Дир. шк., ліцею, гімназії*. 2009. № 5. С. 18–23.
36. Єрмаков І. Г., Шевцова С. М. Метод проектів у контексті життєвих результатів діяльності учнів [Текст]. Проектна діяльність у ліцеї: компетентісний потенціал, теорія і практика: Наук.-метод. посіб. / За ред. С. М. Шевцової, І. Г. Єрмакова, О. В. Батечко, В. О. Жадька. Київ : Департамент, 2008. 520 с.
37. Єрмаков І. Г. Компетентісний потенціал проектної діяльності [Електронний ресурс]. URL : <http://www.library.edu-ua.net/>.
38. Жиляєва Ю. М. Метод проектів та проектна технологія в контексті загальнопедагогічної підготовки вчителя [Текст]. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2009. Вип. 44. С. 110–115.
39. Жиляєва Ю. М. Категорійний аналіз поняття «метод проектів» [Електронний ресурс]. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/2508/1/08zhyump.pdf>
40. Життєтворчі проекти в навчанні історії України. Посібник для вчителів / К. О. Баханов, В. А. Нищета. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 109 с.

41. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
42. Зязюн І. А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи. Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія. Київ–Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. С. 10–18.
43. Ізбаш С. С. Реалізація творчих проєктів у навчальному процесі сучасної школи. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdpu/2010_5/13_05.pdf
44. Ісаєва Г. Метод проєктів – ефективна технологія навчання. *Підручник для директора*. 2005. № 9–10. С. 4–10.
45. Іщенко В. Інноваційне забезпечення педагогічного процесу через проєктну діяльність. *Проектна діяльність у ліцеї: компетентнісний потенціал, теорія і практика*: Наук.-метод. посіб. / За ред. С. М. Шевцової, І. Г. Єрмакова, О. В. Батечко, В. О. Жадька. Київ : Департамент, 2008. 520 с.
46. Кадемія М. Ю. Використання активних форм навчання в підготовці кваліфікованих працівників [Електронний ресурс]: *матер. IX Міжнар. наук.-практ. конф. «Гуманізм та освіта»* (10-12 червня 2008 року). URL : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008 /txt/kademiya>
47. Коберник О. М. Проектна технологія: теорія, історія, практика [Текст] : монографія / О. М. Коберник; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. Умань : Жовтий О. О., 2012. 228 с.
48. Козійчук О. Г. Проектна технологія як складова профорієнтаційної діяльності навчального закладу [Електронний ресурс]. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2016. № 7. С. 22–24. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2016_7_7
49. Концепція профільного навчання в старшій школі. Затверджено. Наказ Міністерства освіти і науки 21.10.2013 № 1456 [Електронний ресурс]. URL : <http://mon.gov.ua/content/1456.pdf>

50. Кононец Н. Технологія веб-квест у контексті ресурсно-орієнтованого навчання студентів. *Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки*. 2012. Вип. 10. С. 138–143.].
51. Кононенко І. Метод проектів як інструмент формування компетентностей учнів. *Рідна школа*, 2019. № 3, С. 5–9.
52. Компетентнісний підхід до навчання української мови в основній школі : (матеріали кругл. столу). *Укр. мова і літ. в шк.* 2012. № 4. С. 51 – 64.
53. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник із методики викладання української мови. 2-е вид., виправлене і доп. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 306 с.
54. Кратасюк Л. Метод проектів у системі особистісно орієнтованої освіти. *Українська мова і література в школі*. 2010. №4. С. 10–14.
55. Кукла О. Метод проектів у контексті сучасної освіти [Текст]. *Нова пед. думка*. 2009. № 1. С. 35–37.
56. Кулик О. Д. Стилiстичний аналіз складних синтаксичних конструкцій як засіб удосконалення граматичного ладу мовлення учнів 7-9 класів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Переяслав-Хмельницький держ. пед. університет ім. Г. Сковороди. Київ, 2005. 22 с.
57. Кучерук О. Методи навчання української мови в загальноосвітній школі. Словник-довідник. Житомир : Вид-во «Рута», 2010. 186 с.
58. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
59. Кучерук О. А. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови [Текст] : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 182 с.
60. Кухар Н., Прокопчук Л. Метод проектів – важливий засіб формування мовної компетентності під час вивчення дисципліни « Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Наукові записки Вінницького*

державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство). 2018. Вип. 26. С. 28–34.

61. Кушнір Т. І. Формування граматичної компетентності під час вивчення складносурядного речення у ЗНЗ. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / [гол. ред. М. Т. Мартинюк]. Умань : ФОБ Жовтий О. О., 2015. В. 2, Ч. 2. С. 218–228.

62. Кушнір Т. І. Формування в учнів граматичної компетентності під час вивчення синтаксису в основній школі. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Вип. 3. Бердянськ : ФОП Ткачук О. В., 2015. С. 139–145.

63. Кушнір Т. І. Вивчення складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку в загальноосвітніх навчальних закладах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: збірник наукових праць* / За ред. проф. А. Л. Ситченка. № 4 (51), грудень 2015. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2015. С. 102–107.

64. Кушнір Т. І. Формування граматичної компетентності в учнів 8–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів: психологічний аспект. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки: збірник наукових праць.* Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2015. С. 187–193.

65. Кушнір Т. І. Формування граматичної компетентності в учнів 9–х класів під час вивчення безсполучникового складного речення. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: збірник наукових праць.* № 1 (52), лютий 2016. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. С. 103–108.

66. Кушнір Т. І. Робота з учнями 8–х класів над формуванням граматичної компетентності під час вивчення простого ускладненого речення. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету.*

Педагогічні науки: зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : ФОП Ткачук О. В., 2016. С. 122–128.

67. Кушнір Т. І. Компетентнісний аспект формування мовної особистості в основній школі. *Materials of the International scientific and practical conference, «Trends of modern science»*, May 30-June 7, 2015. Volume 14. Philological sciences. Sheffield. Science and education LTD. P. 3–7.

68. Лисицький В. М. Метод проектів як засіб розвитку пізнавальних здібностей учнів [Електронний ресурс]. *Педагогічний альманах*. 2013. Вип. 20. С. 67–71. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2013_20_13

69. Литвинюк Г. І., Когут О. І., Кульматицька О. Р. Проектна діяльність в освітньому середовищі : метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2014. 126 с.

70. Логвін В. Метод проектів в контексті сучасної освіти. *Завуч*. 2002. №26. С. 8–11.

71. Луговий В., Слюсаренко О., Таланова Ж. Становлення системи основних понять і категорій компетентнісного підходу в умовах парадигмальних змін в освіті. *Педагогіка і психологія*. 2014. № 2. С. 14–24.

72. Лук'янова Л. Технологія організації проектної діяльності. *Імідж сучасного педагога*. 2009. № 10. С. 16–21.

73. Мантула Т. І. Проектна технологія: теорія і практика : метод. посіб. [Текст]. Кіровогр. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. В. Сухомлинського. Кіровоград : ПОЛІМЕД–Сервіс, 2008. 150 с.

74. Мацько Л. І., Семенов О. М. Перспективи профільного навчання : програмні засади. *Дивослово*. 2008. № 2. С. 4–9.

75. Мамчур Л. І. Перспективність і наступність у формуванні комунікативної компетентності учнів основної школи : монографія. Умань : Видавець «Сочінський», 2012. 448 с.

76. Методика навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: [підруч. для студ.] / [М. І. Пентилюк, С. О. Караман,

О. В. Караман, та ін.]; за ред. М. І. Пентилюк. [2-ге вид., перероб. і доп.]. Київ : Ленвіт, 2007. 400 с.

77. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах / [М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. М. Горошкіна та ін.]; за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.

78. Методика навчання учнів 5–9 класів проектуванню у процесі вивчення технології обробки деревини і металу: навч.-метод. посібник / О. М. Коберник, В. В. Бербец, В. К. Сидоренко, С. М. Ящук / за ред. О. М. Коберника, В. К. Сидоренка. Умань: Вид-во УДІГУ, 2004. 114 с.

79. Методичні рекомендації з реалізації компетентнісного підходу у змісті освіти та навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів: аналітичний звіт за результатами дослідження / за наук. ред. Н. М. Бібік. Київ, 2010. 128 с.

80. Мовний простір граматики: актуальні студії: зб. наук. пр. / за ред. : М. Вінтонів, І. Вихованець, К. Городенська; Донец. нац. ун-т. Донецьк : ДонНУ, 2014. 484 с.

81. Морзе Н. Метод навчальних проектів ... [Електронний ресурс]. *Вісник програм шкільних обмінів*. URL : <http://visnyk.iatp.org.ua/print;498/>

82. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: 5–9 класи. Українська мова. Українська література / Відповідальна за випуск Ткачук-Таранік К. В. Програму уклали: Мовчан Р. В., Бондар М. П., Кавун Л. І., Івасюк О. М., Таранік–Ткачук К. В., Неживий О. І., Кочерга С. О., Михайлова Н. В. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2013. 160 с.

83. Наказний М. О. Проектна діяльність як форма організації наукового знання учнівської молоді [Електронний ресурс]. URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pptp/2009_1/articles/2009/_1/articles/2009/09_01ppnmopdf.pdf

84. Омельчук С. А. Формування мовленнєво-комунікативних умінь учнів основної школи на завершальному етапі вивчення синтаксису: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2003. 20 с.

85. Організація проектної діяльності учнів: навчально-методичний посібник для студентів освітнього ступеня «магістр» денної та заочної форми навчання / уклад. З. О. Возна. Умань : «ВПЦ» Візаві, 2019. 267 с.

86. Онопрієнко О. В. Сутнісні ознаки методу проектів: історичний аспект [Текст]. *Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати*: Практико-зорієнтований збірник. Київ : «Департамент», 2003. С.114–119.

87. Освітні технології: навч. метод. посібн. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін., За ред. О. М. Пехоти. Київ : А.С.К., 2004. 256 с.

88. Пентилюк М. Формування мовної особистості учня – важлива проблема сучасної лінгводидактики. *Проблеми формування мовної особистості учнів середніх загальноосвітніх закладів*: зб. наук. праць. Рівне: РЕГІ, 2006. С. 29–34.

89. Подранецька Н. Застосування проектних технологій на уроках української мови та літератури як один із напрямків розвитку мовної особистості. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 4. С. 22–25.

90. Подранецька Н. Проектна технологія на уроках української мови та літератури. *Укр. мова і л-ра в шк.* 2006. № 8. С. 42–47.

91. Порохня Л. Метод проектів у навчальному процесі. *Директор школи*. 2006. № 42. С. 12–14.

92. Романовська М. Б. Метод проектів у навчальному процесі [Текст] : [методичний посібник]. Харків : Веста : Ранок, 2007. 160 с.

93. Савченко О. Я. Формування ключових компетентностей учнів на уроках української мови. *Українська мова в школі*, 2015, № 4, с. 12–16.

94. Садовнікова О. Метод проектів на уроках української мови як засіб формування пізнавально творчих умінь старшокласників. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 4. С. 8–13.

95. Сокол І. М. Підготовка вчителів до використання квест-технології в системі післядипломної освіти : автореф. ... дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2016. 23 с.
96. Солодюк Н. Використання методу проектів у процесі засвоєння старшокласниками мовленнєвих відомостей. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки*. 2009. № 4. С. 71–77.
97. Солодюк Н. Особливості функціонування інтерактивних методів на уроках української мови в старших класах [Текст]. *Укр. мова і літ. в шк.* 2010. № 4. С. 5–10.
98. Стеченко Т. О. Формування професійно орієнтованої англомовної граматичної компетенції майбутніх філологів: дис. ... канд. пед. наук:13.00.02. Київ, 2004. 200 с.
99. Тригуб І. П. Формування граматичної компетенції у студентів ВНЗ у процесі вивчення англійської мови. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2014. №10. С.74–77.
100. Чернявський Сергій. Як створити сучасну шкільну газету: Навчальний модуль. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. 75 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

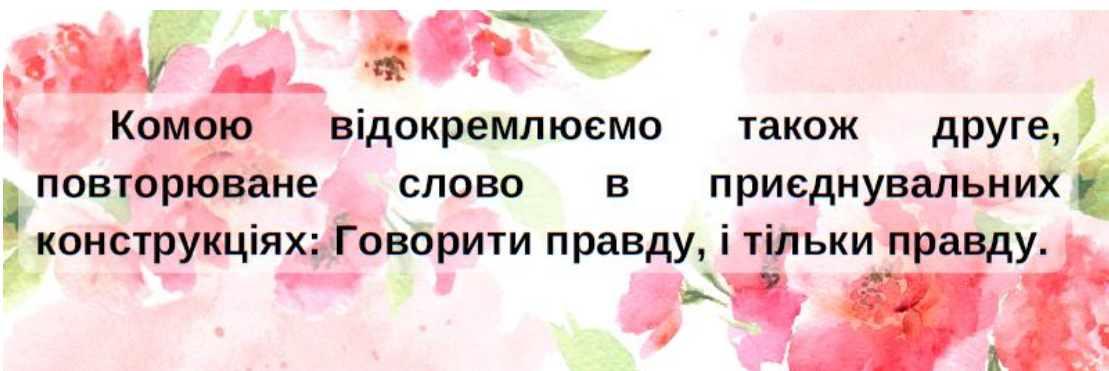
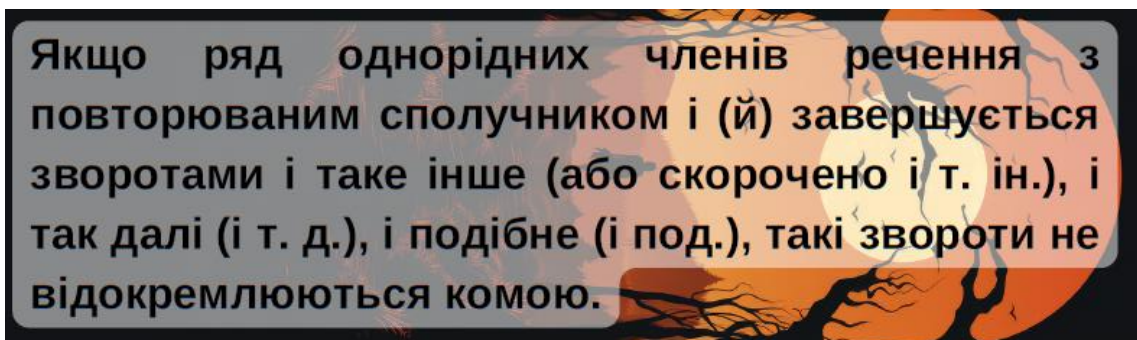
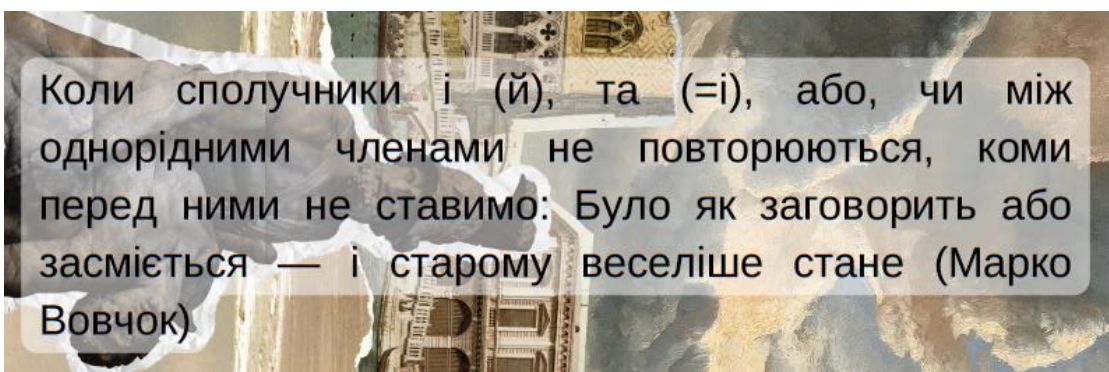
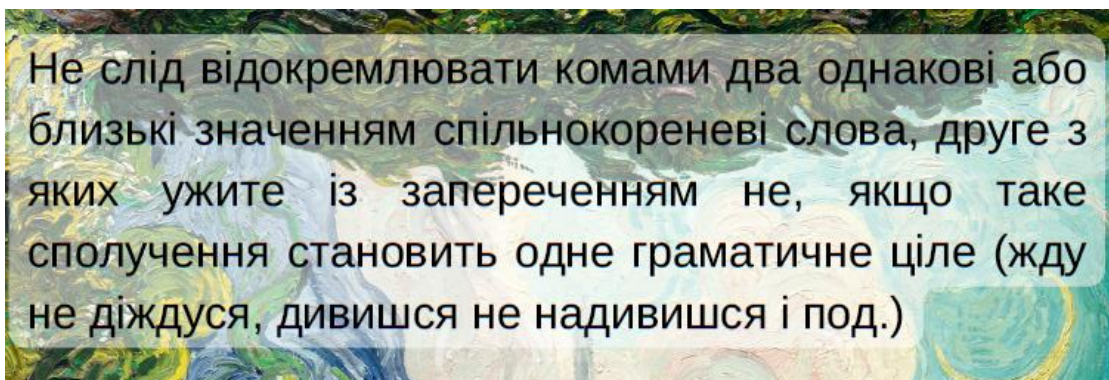
Вебквест «Космічна подорож граматичними галактиками»

https://www.canva.com/design/DAFwaHjRpJU/mCtdYNR6wQ3CDnc5pn058A/edit?utm_content=DAFwaHjRpJU&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Граматичні закладки -стрічки

https://www.canva.com/design/DAGVJC7_jfo/PG2ARksuP1ruGqfHcOT9oA/edit?utm_content=DAGVJC7_jfo&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Електронна газета «Новий український правопис»

https://www.canva.com/design/DAFyKPMCEVI/R4N84OzL1C6p4cuiX0kbQ/edit?utm_content=DAFyKPMCEVI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

22 травня 2024 року завершився п'ятирічний перехідний період до нового українського правопису. 29 травня 2024 року Верховний суд України своїм рішенням підтвердив чинність і обов'язковість застосування українського правопису, який був овалений у 2019 році.

Г, г на місці С, с у запозичених власних назвах: Гете і Гете, Гулівер і Гулівер (§ 122). Але пошукова система «Гугл», а не «Гугл». Якщо без родового слова — а мавко і без латини: гугл (§ 54).

Директивна норма (та, що без варіантів):

Латинський корінь **-ject-** передаємо з **є**

проект, проекція, проєктор (як траєкторія) (§ 126).

Пишемо без **й** слова Ісая, Мая, Гоя, Соєр.

екран, фос, еті й подібні (§ 126).

Разом пишемо слова з першим іншомовним компонентом:

блиць, екстра-, макет-, мид-, мін-, преміум-, топ-, флеш-, віде-, екс-, арт-, боді-, боді- (перед голосним), веб-, економ-, топ-, прес-, смарт- та ін.; білшовини, мінісукня, преміумклас, флешпам'яті, віцепрезидент, ексміністр, артгалерея, бодібалет, бодарт, вебсторінка, економклас, етногурт, попмузика, прессекретар, масмедіа, токшоу, смартгодинник, дрескод (§ 35).

Варіативна норма (можна і так, і так):

БУКВОСПОЛУЧЕННЯ ТН У СЛОВАХ ГРЕЦЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ МОЖНА ПЕРЕДАВАТИ ЛІТЕРАМИ Т І Ф

етер і ефір, кафедра і кафедра, мт і мф, Афіни і Афін (§ 123).

У СЛОВАХ, ЩО ПОХОДЯТЬ ІЗ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ Й ЛАТИНСЬКОЇ МОВ, БУКВОСПОЛУЧЕННЯ АУ МОЖНА ПЕРЕДАВАТИ ЯК АВ І АУ

НА ПОЧАТКУ ДЕЯКИХ СЛІВ МОЖНА ПИСАТИ И

иріє, ірод, ікати, іч (визначка немає) (§ 2).

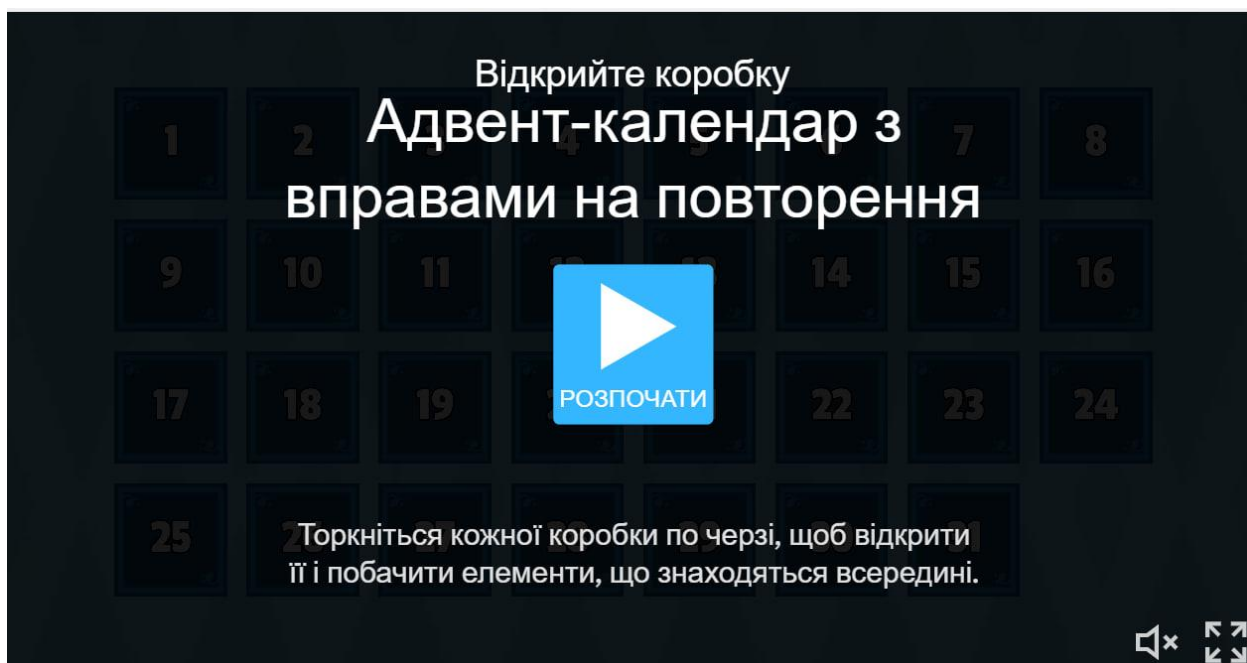
Електронна газета «Цитата»

https://www.canva.com/design/DAGYgr8OfLc/U_NoIHM3-eo3C1EBttF_zw/edit?utm_content=DAGYgr8OfLc&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Адвент-календар на платформі Wordwall

<https://wordwall.net/uk/resource/72054957/%d0%b0%d0%b4%d0%b2%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b5%d0%bd%d0%b4%d0%b0%d1%80%d0%b7%d0%b2%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%b0%d0%bc%d0%b8%d0%bd%d0%b0%d0%bf%d0%be%d0%b2%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f>

Діаграма «Рівень сформованості граматичної компетенції»

